

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: konkurence@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. E02-70

(Prot. Nr.54, 2.§)

2011. gada 4. novembrī

**Par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā
pienākuma un naudas soda uzlikšanu**

Lieta Nr. p/11/03.02./4

Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas

1. un 3 punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu

SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbībās

Konkurences padomes Izpilddirekcija lauksaimniecības un mežizstrādes traktortehnikas tirdzniecības, remonta, tehniskās apkopes pakalpojumu un rezerves daļu tirgu uzraudzības ietvaros 24.01.2011., pamatojoties uz Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 1. un 3.punktu, veica procesuālās darbības (turpmāk – Apmeklējums) pie viena no lauksaimniecības tehnikas tirgotājiem Latvijā - SIA „Terra Serviss”.

Izpilddirekcijas pārstāvji sarunas laikā ar SIA „Terra Serviss” amatpersonām cita starpā noskaidroja, ka SIA „Terra Serviss” ir sadarbības līgums ar SIA „Preiss Agro” par lauksaimniecības tehnikas tirdzniecību Zemgales zonā (ar to saprotot bijušo Jelgavas rajonu, Dobeles rajonu, Bauskas rajonu un teritoriju lejpus Daugavas).

Apmeklējuma laikā pie SIA „Terra Serviss” tika izņemta 2010.gada 7.aprīļa Sadarbības līguma starp SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” (turpmāk – Sadarbības līgums) normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā apstiprināta kopija un e-pasta sarakstes un elektroniski sagatavoto dokumentu izdrukas kopā uz 33 lapām (tostarp iepriekš minētā Sadarbības līguma ar pielikumiem Nr.1, 2, 3, 4, 5, 7 elektronisko dokumentu formu izdrukas, sadarbības partneru sapulces protokola elektroniskās formas izdruka ar pielikumiem Nr.1, 2, 3, 4, kuros uzrādīti sabiedrību „VIP klientu” saraksti un realizētās tehnikas saraksti).

Izvērtējot iegūto informāciju, Konkurences padome, pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktu un 22.panta 2.punktu, 09.02.2011. pieņēma lēmumu (Prot. Nr.8, 3.§) ierosināt izpēti lietu „Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1. un 3.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbībās” (turpmāk – Lieta).

Konkurences padome 15.07.2011., pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 2.punktu un 27.panta otro daļu, pieņēma lēmumu (Prot.Nr.36, 4.§) pagarināt lēmuma pieņemšanas termiņu lietā Nr. p/11/03.02./4 „Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1. un 3.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbībās” uz laiku līdz 04.11.2011., par to atbilstoši informējot lietas dalībniekus.

Atbilstoši Konkurences likuma 26.panta sestajai un septītajai daļai Konkurences padome paziņoja MSIA „Terra Serviss” (12.10.2011. vēstule Nr.2351), MSIA „Preiss Agro” (12.10.2011. vēstule Nr.2353) un SIA „Preiss” (12.10.2011. vēstule Nr.2352), ka Lietā ir iegūta lēmuma pieņemšanai nepieciešamā informācija, un uzaicināja puses iepazīties ar Lietu. MSIA „Terra Serviss” un MSIA „Preiss Agro” līdz lēmuma pieņemšanas brīdim ar Lietu iepazīties neieradās un arī viedokli Lietā neiesniedza. SIA „Preiss” 28.10.2011. iesniedza viedokli Lietā (27.10.2011. vēstule Nr.11/16), neiepazīstoties ar lietas materiāliem.

Izvērtējot Lietā esošo informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. Lietas dalībnieki

„Terra Serviss” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.52103016781, tās juridiskā adrese: Krāsotāju iela 8, Rēzekne. SIA „Terra Serviss” ar Rēzeknes tiesas 15.06.2011. spriedumu ir pasludināta par maksātnespējīgu (turpmāk arī – SIA „Terra Serviss”).

„Preiss Agro” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003832626, tās juridiskā adrese: Brīvības iela 165-3, Rīga. SIA „Preiss Agro” ar Jelgavas tiesas 19.05.2011. spriedumu ir pasludināta par maksātnespējīgu (turpmāk arī – SIA „Preiss Agro”).

Saskaņā ar noslēgto vienošanos starp SIA „Preiss Agro” un traktortehnikas „NewHolland” oficiālo izplatītāju CNH International SA, oficiālais pārstāvis „NewHolland” zīmola traktortehnikas izplatīšanai Latvijā kopš aptuveni 2005.gada¹ līdz 2011.gada maijam bija SIA „Preiss Agro”.

SIA „Terra Serviss” ar lauksaimniecības tehnikas tirdzniecību un tās apkalpošanu nodarbojās kopš 2009.gada vidus², periodā līdz 2010.gada beigām cita starpā izplatot arī „CASE IH” markas traktortehniku. Atbilstoši Sadarbības līgumam ar SIA „Preiss Agro”, SIA „Terra Serviss” no 07.04.2010. līdz 2011.gada maijam izplatīja „NewHolland” zīmola lauksaimniecības tehniku.

Līdz ar maksātnespējas pasludināšanu SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro”, abas kapitālsabiedrības savu saimniecisko darbību ir apturējušas. 2011.gada maijā par oficiālo „NewHolland” zīmola importētāju Latvijā kļuva Lietuvas uzņēmums AB „Lytagra”.

¹ SIA „Preiss Agro” sniegtā informācija 24.03.2011. sarunā ar Konkurences padomes pārstāvjiem (24.03.2011. sarunu protokols);

² SIA „Terra Serviss” sniegtā informācija 24.01.2011. sarunā ar Konkurences padomes pārstāvjiem (24.01.2011. sarunu protokols);

Konkurences padome secina, ka periodā līdz kapitālsabiedrību maksātnespējas pasludināšanai, SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” bija vērtējamās kā tirgus dalībnieki Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē, kā arī tās bija uzskatāmas par konkurentēm Konkurences likuma 1.panta 7.punkta izpratnē, jo kapitālsabiedrības sniedza tādus pašus pakalpojumus - nodarbojās ar lauksaimniecības tehnikas izplatīšanu un realizāciju, lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu izplatīšanu un realizāciju, kā arī ar lauksaimniecības tehnikas pēcpārdošanas apkalpošanu (garantijas remonts, tehniskās apkopes, pēcgarantijas remonts) (turpmāk – servisa pakalpojumi).

2. Konkrētie tirgi

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 4.punktu „*konkrētais tirgus ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu*”. Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktu „*konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības*”. Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 3.punktu „*konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiska teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām*”.

Lietas ietvaros Konkurences padome izvērtē SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” iespējamu Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1. un 3.punktā noteikto aizliegumu pārkāpumu, tādējādi kā ietekmētie konkrētie tirgi Lietuvā ir tirgi, kuros darbojās abas kapitālsabiedrības un kuros SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” ar minētajām iespējamajām aizliegtajām darbībām varēja kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci.

SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” saimnieciskā darbība ietvēra tādus atsevišķus pakalpojumus kā traktoru, kombainu, teleskopisko iekrāvēju, pašgājēj smalcinātāju, augsnes apstrādes iekārtu, sējmašīnu, piekabju, pļaujmašīnu u.c. lauksaimniecības tehnikas izplatīšanu un realizāciju, minētās lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu izplatīšanu un realizāciju, kā arī lauksaimniecības tehnikas garantijas remonta, tehniskās apkopes, pēcgarantijas remonta nodrošināšanas pakalpojumus.

Savstarpējā Sadarbības līguma, kurš nosaka sadarbības starp SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” noteikumus un principus, priekšmets ir (1) lauksaimniecības tehnikas izplatīšana un realizācija, (2) lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu izplatīšana un realizācija, (3) lauksaimniecības tehnikas pēcpārdošanas apkalpošana.

Ņemot vērā minēto atsevišķo pakalpojumu (darbību) aizvietošanas iespējas, pieprasījuma un piedāvājuma apsvērumus attiecībā uz pakalpojumiem, kā arī katra atsevišķi sniegtā pakalpojuma raksturojošās pazīmes un lietošanas īpašības, šos atsevišķos pakalpojumus (darbības), nosakot Lietuvā ietekmētos konkrētās preces tirgus, var apvienot atbilstoši Sadarbības līguma priekšmetam.

2.1. Lauksaimniecības tehnikas mazumtirdzniecība

Lauksaimniecības tehniku var iedalīt lauksaimniecības traktortehnikā (traktors, kombains vai cita speciāla pašgājēja mašīna ar iekšdedzes motoru, ja tā nav būvēta uz automobiļa bāzes³) un pārējā lauksaimniecības tehnikā (agregāti, piekarināmā tehnika dažādiem veicamajiem darbiem). Tāpat lauksaimniecības tehniku var sīkāk iedalīt atkarībā no mērķa kādam tehnika paredzēta, respektīvi, arklis ir paredzēts zemes

³ Ceļu satiksmes likuma 1.panta 21.punkts;

uzaršanai, graudu kombains paredzēts labības novākšanai, pļaujmašīna paredzēta zāles pļaušanai, sējmašīna paredzēta graudu iesēšanai u.tml.

Izvērtējot konkrētās preces tirgu no pieprasījuma aizstājamības puses, jāsecina, ka pastāv aizstājamība dažādu zīmolu lauksaimniecības tehnikas starpā, taču nepastāv aizvietojamība starp dažādiem lietošanas mērķiem paredzētu tehniku, t.i., raugoties uz iespējamo iegādājamo tehniku no pircēja puses, nevar aizstāt vienam mērķim paredzētu tehniku ar pavisam citam mērķim paredzētu tehniku (piemēram, ja pircējam ir nepieciešama tehnika graudu novākšanai – graudaugu kombains, tad aizstājamība pastāv tikai starp dažādu ražotāju graudaugu kombainiem, kas ir paredzēti šādam mērķim, bet nepastāv ar, piemēram, universālajiem traktoriem, sējmašīnām, pļaujmašīnām u.tml.).

Tāpat jāizvērtē arī vienam lietošanas mērķim paredzētās tehnikas raksturojošos tehniskos rādītājus, ārpus kuriem, no pieprasījuma puses raugoties, aizstājamība nepastāv. Ņemot vērā minēto, lauksaimniecības tehniku sīkāk var grupēt arī atkarībā no tehnikas jaudas (traktortehnikai) vai tehnikas parametriem (piemēram, atkarībā no lemešu skaita arkliem, kultivatoru platuma u.tml.). Respektīvi, ja pircējam konkrētu darbu veikšanai ir nepieciešama konkrētas jaudas traktortehnika vai konkrēta platuma kultivators, tad šādu tehniku dažādu racionālu un ekonomisku apsvērumu dēļ nevar aizstāt ar krasi atšķirīgas jaudas traktoru vai būtiski atšķirīga platuma kultivatoru.

Ņemot vērā minēto, secināms, ka, raugoties no pieprasījuma puses, konkurence un savstarpēja aizvietojamība starp lauksaimniecības tehniku pastāv dažādu ražotāju piedāvātajai teknikai, kas paredzēta vienādiem vai savstarpēji aizstājamiem lietošanas mērķiem un ir ar līdzīgiem tehniskajiem rādītājiem.

No piedāvājuma puses nav būtiska nozīme, kādu tieši lauksaimniecības tehniku tirgot – pļaujmašīnas, sējmašīnas, arklus vai kādu citu, jo pēc savas būtības tirgotāju veicamās darbības atsevišķos tirgos neatšķiras, situācija atsevišķu segmentu griezumā nav būtiski atšķirīga, par ko liecina arī situācija tirgū, kur parasti viens lauksaimniecības tehnikas tirgotājs piedāvā dažāda veida tehniku.

Lielākas atšķirības ir starp traktortehnikas tirdzniecību un pārējās lauksaimniecības tehnikas tirdzniecību, jo nosacījums, kas nepieciešams, lai sniegtu jaunas traktortehnikas tirdzniecības pakalpojumu, ir konkrētā traktortehnikas zīmola ražotāja pilnvarojums traktortehniku pārdot. Šāds pilnvarojums visbiežāk ietver arī pilnvarojumu veikt garantijas remontus un piegādāt oriģinālās rezerves daļas, kas uzskatāms par būtisku šķērslī ienākšanai tirgū, ņemot vērā, ka traktortehnikas remonta, apkopes pakalpojumu sniegšanai un rezerves daļu piegādes nodrošināšanai papildus rodas būtiskas izmaksas datu bāzu (traktortehnikas rezerves daļu katalogi, uzbūves tehniskās shēmas u.tml.), specializētās programmatūras, diagnostikas iekārtu un inventāra iegādei, servisa darbinieku apmācībai u.tml. Tirgotāji, kas nodarbojas ar traktortehnikas mazumtirdzniecību, parasti piedāvā arī pārējās lauksaimniecības tehnikas tirdzniecības pakalpojumu.

Ņemot vērā, ka Lietas ietvaros tiek izvērtēta SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” rīcība, kuras nodarbojās ar lauksaimniecības tehnikas tirdzniecību kopumā (gan ar traktortehnikas, gan pārējās lauksaimniecības tehnikas tirdzniecību), kā arī, ņemot vērā, ka vienošanās par sadarbību abu kapitālsabiedrību starpā viens no priekšmetiem bija tieši lauksaimniecības tehnikas izplatīšana un realizēšana, tad šobrīd nav pamata konkrētās preces tirgu sašaurināt līdz kādam konkrētam mērķim paredzētas lauksaimniecības tehnikas mazumtirdzniecības līmenim, vai arī sīkāk izdalīt traktortehnikas un pārējās lauksaimniecības tehnikas mazumtirdzniecības tirgus. Tādējādi Lietas ietvaros kā konkrētās preces tirgu Konkurences padome definē lauksaimniecības tehnikas mazumtirdzniecības tirgu kopumā.

Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus norāda uz teritoriju, kurā attiecīgā tirgus dalībnieki ir iesaistīti konkurencē par preču piegādi. Izvērtējot lauksaimniecības tehnikas tirgotāju darbību tirgū, redzams, ka daudzus lauksaimniecības tehnikas zīmolus Latvijā pārstāv tikai viens tirgotājs (īpaši traktortehnikas), darbojoties visā Latvijas teritorijā, tādējādi ģeogrāfisko tirgu pamatoti var definēt vismaz kā Latvijas teritoriju kopumā.

Tāpat jāņem vērā, ka lauksaimniecības tehniku iespējams iegādāties arī citās valstīs, tādējādi ģeogrāfiskais tirgus konkrētajai precei var būt plašāks par Latvijas teritoriju, lai gan praksē⁴ pircējs pārsvarā izvēlas iegādāties tehniku no tirgotājiem, kas atrodas Latvijas teritorijā.

Ņemot vērā, ka SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” konkrētās preces tirgū darbojās visā Latvijas teritorijā, kā arī iespējamās aizliegtās vienošanās attiecināmā ģeogrāfiskā teritorija ir Latvijas teritorija kopumā, tad Lietas ietvaros ģeogrāfiskais tirgus nosakāms kā Latvijas teritorija kopumā.

2.2. Lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu tirdzniecība

Konkrētā prece ir rezerves daļu mazumtirdzniecības pakalpojums, kas nepieciešams lauksaimniecības tehnikas īpašniekiem tās ekspluatācijas laikā (gala patērētājam). Tehnikai novecojot un nolietojoties, arvien biežāk ir nepieciešams tās remonts, kā rezultātā visbiežāk ir nepieciešams arī iegādāties jaunas rezerves daļas, lai aizstātu esošās nolietotās vai bojātās daļas.

Tādējādi secināms, ka, raugoties uz konkrēto tirgu no pieprasījuma aizstājamības aspekta, konkrēta prece, kas nepieciešama tehnikas īpašniekam, ir konkrēta lauksaimniecības tehnikas rezerves daļa, kura remonta laikā ir jānomaina, lai tehnika arī turpmāk varētu funkcionēt atbilstoši tai paredzētajam mērķim un uzdevumiem. Aizstājamība, raugoties no pieprasījuma puses, pastāv starp oriģinālajām (tehnikas ražotāja zīmola) un dažādu marku analogajām rezerves daļām (citu zīmolu rezerves daļas, kas atbilst oriģinālās rezerves daļas izmēriem, funkcionāli paredzētas izmantošanai oriģinālo rezerves daļu vietā).

Ņemot vērā minēto, kā konkrēto precī varētu noteikt atsevišķas rezerves daļas (piem., bremžu diskus, sajūga grozu, degvielas sūkni u.c.), turklāt jāņem vērā, ka rezerves daļu aizvietojamība nepastāv arī starp vienu un to pašu rezerves daļu dažādu lauksaimniecības tehnikas zīmolu starpā, kas varētu būt pietiekams pamats, lai konkrēto tirgu sašaurinātu līdz viena traktortehnikas zīmola atsevišķai rezerves daļai, tomēr, šobrīd, vērtējot šo tirgu konkrētās Lietas ietvaros, nav samērīgi un pietiekami pamatoti noteikt konkrēto tirgu katrai rezerves daļai atsevišķi viena traktortehnikas zīmola ietvaros, bet ir pamatoti izvērtēt rezerves daļu mazumtirdzniecības tirgu kopumā.

Piedāvājuma pusē ar lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu mazumtirdzniecību nodarbojas gan lauksaimniecības tehnikas tirgotāji, gan arī atsevišķi uzņēmumi, kas tikai piegādā rezerves daļas, vai arī papildus veic remonta un tehnisko apkopju pakalpojumus. Tāpat piedāvājuma efektīvu aizstājamību nodrošina arī interneta veikali, kas ļauj rezerves daļas pasūtīt ar interneta starpniecību, nodrošinot to piegādi pircējam.

Izvērtējot konkrēto tirgu, jāsecina, ka, no piedāvājuma puses raugoties, būtiskas atšķirības dažādu lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu tirdzniecībā (gan starp

⁴ Konkurences padomes iegūtais secinājums, izvērtējot iegādes darījumus Eiropas Savienības fondu līdzfinansējuma ietvaros (Lauku atbalsta dienesta dati), kas veikta tirgus uzraudzības ietvaros (Traktortehnikas tirdzniecības, remonta, tehniskās apkopes pakalpojumu un rezerves daļu tirdzniecības tirgu uzraudzība);

zīmoliem, gan atkarībā no rezerves daļas veida) faktiski nepastāv, jo pārsvarā tirgotāji izplata plašu rezerves daļu klāstu, piedāvājot dažādu ražotāju precis.

Vienlaikus jānorāda, ka lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu mazumtirdzniecību bieži vien ir grūti nodalīt no vairumtirdzniecības līmeņa, jo tehnikas tirgotāji izplata rezerves daļas arī remontētājiem, kas tālāk tās tirgo gala patērētājiem. Tieši tāpat interneta veikalos rezerves daļas iegādājas gan paši traktortehnikas īpašnieki, gan arī remontētāji un rezerves daļu tirgotāji.

Ņemot vērā minēto, Lietas ietvaros kā konkrētās preces tirgu Konkurences padome definē lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu tirdzniecības tirgu (mazumtirdzniecība / vairumtirdzniecība) kopumā.

Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus norāda uz tirgus dalībnieku ģeogrāfisko izvietojumu, tas ir, teritoriju, kurā attiecīgie tirgus dalībnieki ir iesaistīti konkurencē par preču piegādi. Ņemot vērā to, ka rezerves daļas ir iespējams iegādāties ne tikai pie izplatītājiem Latvijā, bet arī pie rezerves daļu izplatītājiem citās valstīs, kā arī dažādos specializētajos interneta veikalos, kas atrodas ārpus Latvijas teritorijas, ģeogrāfiskais tirgus konkrētajai precei var būt plašāks par Latvijas teritoriju, lai gan praksē⁵ patērētājs visbiežāk izvēlas pakalpojuma sniedzēju, kas atrodas Latvijas teritorijā. Tāpat jāatzīmē, ka liela nozīme klienta izvēles izdarīšanā ir tehnikas rezerves daļas cenai, respektīvi, lētākas rezerves daļas pircēji visticamāk iegādāsies precis tuvāk savai atrašanās vietai, kamēr, iegādājoties sarežģītu un dārgu rezerves daļu, pircēji izvērtēs arī esošo piedāvājumu ārpus Latvijas.

Ņemot vērā, ka šobrīd konkrētais tirgus tiek definēts Lietas ietvaros, kurā netiek konkrēti definēta kāda atsevišķa preču grupa vai specifisks preču segments, tāpat atbilstoši tirgus dalībnieku sniegtajai informācijai un ņemot vērā Lietas dalībnieku saimnieciskās darbības un savstarpējās vienošanās ģeogrāfisko teritoriju, Konkurences padome secina, ka konkrētās Lietas ietvaros ģeogrāfisko tirgu pamatoti var definēt kā Latvijas teritoriju.

2.3. Lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojums

Tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojums ietver tādus atsevišķus pakalpojumus kā garantijas remonta, tehniskās apkopes un pēcgarantijas remonta nodrošināšanas pakalpojumus, turklāt pakalpojums atšķiras atkarībā no tā, vai tehnikai ir spēkā ražotāja noteiktā garantija.

Ražotājs ir garantijas remonta pakalpojuma pircējs, bet klients (patērētājs) ir pakalpojuma saņēmējs, kuram ir būtiska pakalpojuma kvalitāte un pēc iespējas tuvāka pakalpojuma saņemšanas vieta un ātrāka pakalpojuma nodrošināšana. No piedāvājuma puses garantijas remontu, kas tiek veikts par ražotāja līdzekļiem, pamatā veic tikai pilnvarotie remontētāji. Līdz ar to, izvērtējot tirgus dalībnieku rīcību šajā konkrētajā servisa nodrošināšanas pakalpojuma segmentā, par konkrētās preces tirgu var tikt atzīts garantijas remonta pakalpojums katrai tehnikas markai atsevišķi.

Lauksaimniecības tehnikas īpašniekam garantijas laikā ir jāveic regulāras un obligātas mehāniskā transportlīdzekļa tehniskās apkopes, kā to paredz attiecīgā ražotāja garantijas noteikumi (pārsvarā attiecināms uz traktortehniku), citādi var tikt zaudēta garantija. Tāpat garantijas laikā var būt veicamas citu detaļu nomaiņas, remontdarbi, kurus nesedz garantija, bet, tos neveicot, garantija var tikt zaudēta. Remontiem, kas tiek veikti garantijas perioda laikā, bet par klienta līdzekļiem, ir jābūt atbilstošas kvalitātes

⁵ Konkurences padomes iegūtais secinājums, aptaujājot tirgus dalībniekus, tirgus uzraudzības ietvaros (Traktortehnikas tirdzniecības, remonta, tehniskās apkopes pakalpojumu un rezerves daļu tirdzniecības tirgu uzraudzība);

remontdarbiem, lai netiktu zaudēta garantija, tādējādi klientiem, izvēloties pakalpojuma sniedzēju, ir lielāka atbildība par remonta pakalpojuma kvalitāti. Šos pakalpojumus pamatā veic tikai pilnvarotie servisi. Ņemot vērā minēto, servisa pakalpojumus, kas jāveic garantijas laikā, bet par klienta līdzekļiem, var nodalīt no pārējiem servisa pakalpojumiem, kurus veic pēcgarantijas periodā.

Lauksaimniecības tehnikas pēcgarantijas remonta nodrošināšanas pakalpojuma konkrētā prece ir remonta un tehniskās apkopes pakalpojumi, kas neatkarīgi no to kvalitātes vairs neietekmē garantiju. Klients var izvēlēties remontu veikt jebkurā servisā, kurā nodrošina attiecīgās tehnikas remontu, un patērētājs to uzskata par sev atbilstošu kvalitātes un cenas ziņā. Tirgus dalībnieki ir visi lauksaimniecības tehnikas remonta darbu veicēji. Jāatzīmē, ka daudzi tehnikas īpašnieki pēcgarantijas remontu un tehniskās apkopes savu iespēju robežās veic paši saviem spēkiem.

No piedāvājuma puses, salīdzinot apkopes/remonta pakalpojumu sniegšanu garantijas laikā ar pēcgarantijas apkopes un remonta pakalpojumu, jāsecina, ka, ņemot vērā zemākas ienākšanas barjeras, pakalpojuma sniedzēji pēcgarantijas apkopes un remonta pakalpojumu tirgū ir vairāk un to ģeogrāfiskais izvietojums Latvijas teritorijas ietvaros plašāks un pieejamība patērētājiem daudz lielāka.

Konkurences padome secina, ka visus šos pakalpojumus, izvērtējot konkrētas (ar pakalpojumu šaurākajā nozīmē saistītas) lietas, varētu izdalīt kā atsevišķas preces tirgus, ņemot vērā atšķirības starp atsevišķajiem pakalpojumiem gan no pieprasījuma puses, gan no piedāvājuma puses, tomēr konkrētās Lietas ietvaros, ņemot vērā, ka gan SIA „Preiss Agro”, gan SIA „Terra Serviss” sniedz visus šos pakalpojumus kā kompleksu pēcpārdošanas apkalpošanas (jeb servisa nodrošināšanas) pakalpojumu, kā arī, ņemot vērā, ka Sadarbības līguma starp abām pusēm viens no priekšmetiem bija tieši lauksaimniecības tehnikas pēcpārdošanas apkalpošana, šobrīd nav pamata konkrētās preces tirgu sašaurināt līdz kādam konkrētam pakalpojumam, vai arī sīkāk izdalīt pakalpojumus atkarībā no tā, vai to apmaksā ražotājs (garantijas remonta pakalpojums) vai arī tehnikas īpašnieks. Tādējādi konkrētās Lietas ietvaros kā konkrētās preces tirgu pamatoti var definēt lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojuma tirgu kopumā.

Pārsvārā visi aptaujātie tirgus dalībnieki⁶ norādīja, ka darbojas visā Latvijas teritorijā un sniedz remonta un tehnisko apkopju pakalpojumus visā Latvijā. Vienlaikus, nosakot ģeogrāfisko tirgu, jāņem vērā, ka, dalot remontdarbus atsevišķos veicamajos pakalpojumos, ģeogrāfiskais tirgus var tikt skatīts šaurākā aspektā nekā Latvijas teritorija - nenozīmīgu, nedārgu remontdarbu vai tehnisko apkopju veikšanā, remontētājiem varētu būt finansiāli neizdevīgi sniegt pakalpojumu pārāk lielā attālumā no servisa fiziskās atrašanās vietas, vai arī šos darbus var veikt arī traktortehnikas īpašnieks pats. Raugoties no šī aspekta, nevar objektīvi novērtēt remontdarbu apjoma un izmaksu sliksni, pie kura remontētāju pakalpojumu sniegšanas ģeogrāfiskās robežas varētu sašaurināties.

Ņemot vērā, ka SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” lauksaimniecības tehnikas servisa pakalpojumus nodrošināja visā Latvijas teritorijā, kā arī iespējamās aizliegtās vienošanās attiecināmā ģeogrāfiskā teritorija ir Latvijas teritorija kopumā, tad Lietas ietvaros konkrētā pakalpojuma ģeogrāfiskais tirgus nosakāms kā Latvijas teritorija kopumā.

⁶ Konkurences padomes iegūtais secinājums, aptaujājot tirgus dalībniekus tirgus uzraudzības ietvaros (Traktortehnikas tirdzniecības, remonta, tehniskās apkopes pakalpojumu un rezerves daļu tirdzniecības tirgu uzraudzība);

Līdz ar to šīs Lietas ietvaros nosakāmi šādi ietekmētie konkrētie tirgi:

- 1) lauksaimniecības tehnikas mazumtirdzniecības tirgus Latvijas teritorijā;
- 2) lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu tirdzniecības tirgus Latvijas teritorijā;
- 3) lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojuma tirgus Latvijas teritorijā.

3. Normatīvo aktu regulējums

Konkurences likuma 11.panta pirmā daļa nosaka, ka „*ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par: 1) tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem, kā arī par tādas informācijas apmaiņu, kura attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem; (..) 3) tirgu sadali, ņemot vērā teritoriju, pircējus, piegādātājus vai citus nosacījumus; (..)*”.

Konkurences likuma 1.panta 11.punkts nosaka, ka: „*vienošanās – divu vai vairāku tirgus dalībnieku līgums vai saskaņota darbība, kurā tirgus dalībnieki piedalās, kā arī lēmums, ko pieņēmusi reģistrēta vai neregistrēta tirgus dalībnieku apvienība (asociācija, savienība u.tml.) vai tās amatpersona*”.

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 6.punktu „*konkurence – pastāvoša vai potenciāla ekonomiskā (saimnieciskā) sāncensība starp diviem vai vairākiem tirgus dalībniekiem konkrētajā tirgū*”. Sāncensība nenotiek un konkurence ir izslēgta, ja konkurenti saskaņo savus plānus vai dara tos zināmus viens otram. Viens no konkurences pastāvēšanas pamatnosacījumiem – katram tirgus dalībniekam sava komerciālā un cenu politika jānosaka neatkarīgi. Šis princips izriet ne tikai no Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas, bet arī no Eiropas Savienības tiesas (līdz 30.11.2009. Eiropas Kopienu tiesas)⁷ un Latvijas tiesu prakses⁸.

Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumi Nr.797 „*Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam*” (turpmāk – Noteikumi Nr.797) nosaka atsevišķu tirgus dalībnieku vertikālās vienošanās, kuras tiek atbrīvotas no Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minētajiem aizliegumiem. Noteikumu 2.1.apakšpunktā ir noteikts, ka „*vertikālā vienošanās ir vienošanās, kuru noslēguši divi vai vairāki tirgus dalībnieki, no kuriem katrs veic saimniecisko darbību atšķirīgā ražošanas vai izplatīšanas līmenī, un kura attiecas uz vienošanās preču pirkšanas vai pārdošanas noteikumiem*”.

Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumi Nr.798 „*Noteikumi par atsevišķu horizontālo sadarbības vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam*” (turpmāk – Noteikumi Nr.798) nosaka atsevišķas tirgus dalībnieku horizontālās sadarbības vienošanās, kuras būtiski neietekmē konkurenci un nosaka kritērijus, ar kuriem atsevišķas tirgus dalībnieku horizontālās sadarbības vienošanās netiek pakļautas Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam.

⁷ Eiropas Kopienu tiesas 1975.gada 16.decembra sprieduma apvienotajā lietā Nr.C-114/73 Suiker Unie u.c. pret Eiropas Kopienu Komisiju 173.punkts;

⁸ LR Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 29.jūnija spriedums lietā Nr.A42426505, 18.punkts;

4. SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” rīcības izvērtējums

Starp SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” 2010.gada 7.aprīlī tika noslēgts Sadarbības līgums, kura ietvaros abas puses vienojās, ka „izmantojot savus finanšu, organizatoriskos un citus resursus, apvienot savus spēkus kopīgas komercdarbības veikšanai, kas ir vērsta uz šādu preču realizāciju un pakalpojumu sniegšanu: (1) lauksaimniecības tehnikas, kas marķēta ar preču zīmi NewHolland, kā arī jebkuras citas lauksaimniecības tehnikas izplatīšanu un realizāciju; (2) lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu izplatīšanu un realizāciju; (3) lauksaimniecības tehnikas pēcpārdošanas apkalpošanu, tai skaitā garantijas apkalpošanu un tehnisko apkopi.” Saskaņā ar Sadarbības līguma 2.punktu, abas puses „aņemas nopirkt viens no otra Līdzēja un pārdot gala pircējam lauksaimniecības tehniku, rezerves daļas, kā arī sniegt pakalpojumus par cenu, kuras veidošanas principi ir atrunāti šajā līgumā, kā arī, pēc otra Līdzēja pieprasījuma sniegt pilnu informāciju par lauksaimniecības tehnikas un rezerves daļu cenām, sortimentu, tehniskajiem parametriem, kā arī piegādāt tos otram Līdzējam saskaņā ar šī līguma nosacījumiem.”

SIA „Preiss Agro” bija vienīgais pilnvarotais pārstāvis „NewHolland” zīmola traktortehnikas izplatīšanai Latvijā kopš aptuveni 2005.gada⁹ līdz 2011.gada maijam (saskaņā ar noslēgto vienošanos starp SIA „Preiss Agro” un traktortehnikas „NewHolland” oficiālo izplatītāju CNH International SA). Sadarbības līguma starp SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” ietvaros SIA „Preiss Agro” piegādāja līgumā noteiktās preces (lauksaimniecības tehniku un rezerves daļas) SIA „Terra Serviss” (vairumtirdzniecības līmenis), kura savukārt izplatīja piegādāto preci tālāk gala patērētājiem (mazumtirdzniecības līmenis). Arī SIA „Preiss Agro” darbojās mazumtirdzniecības līmenī, pārdodot preci gala patērētājiem, tādējādi mazumtirdzniecības līmenī abi tirgus dalībnieki bija uzskatāmi par konkurentiem. Ņemot vērā, ka šo preču piegādātājs (SIA „Preiss Agro”), pārdodot lauksaimniecības tehniku un rezerves daļas, Sadarbības līgumā izvirzīja dažādu nosacījumu ievērošanu, savukārt SIA „Terra Serviss”, neievērojot šos nosacījumus, varēja zaudēt iespēju iegādāties SIA „Preiss Agro” izplatīto lauksaimniecības tehniku un rezerves daļas (tālākai to realizēšanai), noslēgtā vienošanās starp SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” attiecībā uz lauksaimniecības tehnikas un rezerves daļu izplatīšanu ir vērtējama kā vertikālā vienošanās Noteikumu Nr.797 izpratnē, savukārt, papildus ņemot vērā, ka abi tirgus dalībnieki bija konkurenti lauksaimniecības tehnikas un rezerves daļu mazumtirdzniecības tirgū, vienošanās starp abiem tirgus dalībniekiem par cenu tiešu vai netiešu noteikšanu un tirgus sadali lauksaimniecības tehnikas un rezerves daļu tirdzniecības tirgos ir vērtējama kā vertikālā vienošanās, kuru noslēguši konkurenti.

Sadarbības līguma nosacījumi papildus paredz, ka SIA „Terra Serviss” sniedz servisa pakalpojumus. Tā kā SIA „Terra Serviss” iespēja darboties servisa pakalpojumu nodrošināšanas tirgū nav tik lielā mērā atkarīga no SIA „Preiss Agro” (SIA „Preiss Agro” kā oficiālais New Holland zīmola tehnikas izplatītājs varēja noteikt tikai garantijas remonta veikšanas nosacījumus), kā arī SIA „Terra Serviss” rīcība šajā tirgū ir brīva pašas komercsabiedrības griba, kas nav atkarīga no kāda cita tirgus dalībnieka rīcības tirgū, kā arī, ņemot vērā, ka servisa nodrošināšanas pakalpojuma tirgū darbojās gan SIA „Terra Serviss”, gan arī SIA „Preiss Agro” (abas kapitālsabiedrības ir konkurenti tirgū), vienošanās starp SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” attiecībā uz servisa nodrošināšanas pakalpojumu cenu noteikšanu un tirgus sadali ir vērtējama kā horizontālā vienošanās Noteikumu Nr.798 izpratnē.

⁹ SIA „Preiss Agro” sniegtā informācija 24.03.2011. sarunā ar Konkurences padomes pārstāvjiem (24.03.2011. sarunu protokols);

4.1. Vertikāla vienošanās starp konkurentiem attiecībā uz lauksaimniecības tehnikas mazumtirdzniecības tirgus un lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu mazumtirdzniecības tirgus sadali

Sadarbības līguma 21.punkts nosaka, ka „*Terra Serviss ir izņēmuma tiesības izplatīt lauksaimniecības tehniku Latvijas Republikas rajonos, kas norādīti šī līguma Pielikuma Nr.2 punktā 1.a., un Preiss Agro ir aizliegts tieši vai netieši izplatīt lauksaimniecības tehniku un rezerves daļas minētajā teritorijā*”, savukārt Sadarbības līguma 22.punkts nosaka, ka „*Preiss Agro ir izņēmuma tiesības izplatīt lauksaimniecības tehniku Latvijas Republikas rajonos, kas norādīti šī līguma Pielikuma Nr.2 punktā 1.b., un Terra Serviss ir aizliegts tieši vai netieši izplatīt lauksaimniecības tehniku un rezerves daļas minētajā teritorijā*”.

Sadarbības līguma Pielikuma Nr.2 1.punktā abas sabiedrības veic Latvijas teritorijas sadalījumu lauksaimniecības tehnikas tirdzniecībai, apakšpunktā a. nosakot SIA „Terra Serviss” tirdzniecības teritoriju (Dobeles rajons, Jelgavas rajons, Bauskas rajons, Aizkraukles rajona Daugavas kreisā krasta puse, Jēkabpils rajona Daugavas kreisā krasta puse, Daugavpils rajona Daugavas kreisā krasta puse, Rīgas rajona Daugavas kreisā krasta puse), savukārt apakšpunktā b. – SIA „Preiss Agro” tirdzniecības teritoriju (Liepājas rajons, Kuldīgas rajons, Ventspils rajons, Talsu rajons, Tukuma rajons, Saldus rajons, Limbažu rajons, Valmieras rajons, Cēsu rajons, Valkas rajons, Alūksnes rajons, Gulbenes rajons, Madonas rajons, Rēzeknes rajons, Daugavpils rajona Daugavas labā krasta puse, Jēkabpils rajona Daugavas labā krasta puse, Aizkraukles rajona Daugavas labā krasta puse, Rīgas rajona Daugavas labā krasta puse). Tāpat Pielikuma Nr.2 2.punktā atkārtoti (jau iepriekš tika noteikts Sadarbības līguma 21. un 22.punktā) norādīts: „*Ar šo puses vienojas, ka netiks veikti tirdzniecības darījumi ar saimniecībām, kas atrodas ārpus piederošajām tirdzniecības teritorijām*”. Savukārt Pielikuma Nr.2 3.punkts nosaka: „*Ar šo puses vienojas, ka Līguma pielikumā Nr.6 nosauktie klienti ir ar īpašu statusu un katram no līdzējiem ir tiesības stāties darījuma attiecībās ar šiem klientiem*”.

Ņemot vērā minēto, Konkurences padome secina, ka Sadarbības līgumā un tā pielikumos noteiktie un Sadarbības partneru sapulcē apspriestie SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” sadarbības nosacījumi vērtējami kā lauksaimniecības tehnikas mazumtirdzniecības tirgus un lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu tirdzniecības tirgu sadale, ņemot vērā teritoriju un pircējus Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 3.punkta izpratnē.

Kā jau iepriekš konstatēts (4.punkta ievadā), vienošanās starp abiem tirgus dalībniekiem par tirgus sadali lauksaimniecības tehnikas un rezerves daļu tirdzniecības tirgos ir vērtējama kā vertikālā vienošanās, kuru noslēguši konkurenti (atbilstoši Noteikumiem Nr.797).

Noteikumu Nr.797 5.punkts nosaka, ka „*Ja vertikālā vienošanās paredz ekskluzīvo piegādi (izplatīšanu), tā netiek pakļauta vienošanās aizliegumam ar nosacījumu, ka pircēja tirgus daļa konkrētajā tirgū, kurā tas pērk vienošanās preces, nepārsniedz 30 procentu*”. Vienlaikus Noteikumu Nr.797 8.2.1.apakšpunkts nosaka, ka „*Vertikālā vienošanās tiek pakļauta vienošanās aizliegumam, ja vienošanās mērķis tieši vai netieši, atsevišķi vai kopā ar citiem apstākļiem, ko var ietekmēt vienošanās dalībnieki ir: (..) ierobežot klientu loku vai teritoriju, kurā pircējs ir tiesīgs pārdot vienošanās preces, izņemot: aizliegumu veikt aktīvo pārdošanu ekskluzīvajās teritorijās vai ekskluzīvajām klientu grupām, ko piegādātājs rezervējis sev vai piešķīris citam pircējam, ja šādu aizliegumu neattiecina uz pārdošanu, ko veic pircēja klienti (..)*”. Tādējādi vertikālās vienošanās dalībnieku rīcība, paredzot ekskluzīvās izplatīšanas

teritorijas, ir atbrīvota no vienošanās aizlieguma, ja pircēja tirgus daļa tirgū, kurā tas pērk vienošanās preces, nepārsniedz 30 procentu un vienlaicīgi aizliegums ir veikt tikai aktīvo pārdošanu šajās teritorijās. Ja vertikālā vienošanās ir noslēgta starp konkurentiem (kā tas ir konkrētajā gadījumā), vertikālā vienošanās netiek pakļauta vienošanās aizliegumam atbilstoši Noteikumu Nr.797 11.punktam: „Vertikālās vienošanās, kuras noslēguši konkurenti, netiek pakļautas vienošanās aizliegumam, ja tās neparedz abpusēju izplatīšanu un vismaz vienu no šādiem nosacījumiem: pircēja tirgus daļa konkrētajā tirgū nepārsniedz 10 procentu; piegādātājs ir preču ražotājs un izplatītājs, savukārt pircējs ir izplatītājs, nevis vienošanās precēm konkurējošu preču ražotājs; piegādātājs ir pakalpojumu sniedzējs vairākos tirdzniecības līmeņos, savukārt pircējs nepiedāvā konkurējošus pakalpojumus tajā tirdzniecības līmenī, kur pircējs pērk vienošanās pakalpojumu”.

Atbilstoši tirgus uzraudzībā¹⁰ iegūtajiem SIA „Terra Serviss” saimnieciskās darbības tirgū rādītājiem secināms, ka SIA „Terra Serviss” tirgus daļa (pircēja tirgus daļa) konkrētajā tirgū nepārsniedza 10 procentu (ņemot vērā SIA „Terra Serviss” tirgus apgrozījuma īpatsvaru kopējā aptaujāto tirgus dalībnieku apjomā). Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka vienošanās neparedz abpusēju izplatīšanu, secināms, ka konkrētajā gadījumā attiecībā uz aktīvās tirdzniecības aizliegumu ekskluzīvajās teritorijās ir piemērojams vienošanās aizlieguma atbrīvojums. Savukārt vienošanās dalībnieku rīcība, ieviešot pasīvās tirdzniecības aizliegumu ekskluzīvajās teritorijās, nav atbrīvota no vienošanās aizlieguma saskaņā ar Noteikumu Nr.797 normām.

Par iespējamo lauksaimniecības tehnikas mazumtirdzniecības tirgus un lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu mazumtirdzniecības tirgus sadali starp sabiedrībām, ņemot vērā pircējus, liecina arī elektroniski saglabāto dokumentu un e-pasta sarakstes izdrukas, kas veiktas Apmeklējuma pie SIA „Terra Serviss” laikā:

1) 20.04.2010. e-pasta vēstulē V.P. norāda: „(..) nosūtu Pielikuma variantu pamatprincipiem pārdošanā, lai visiem viss būtu skaidrs un netērētu mēs spēkus darbā ar vieniem klientiem (..)”. E-pasta pielikumā pievienots Pielikuma Nr.7 pie sadarbības līguma projekts, kura 1.punkts nosaka, ka abas puses deklarē savus „VIP klientus” un turpina ar tiem sadarbību, savukārt otrai pusei nav tiesības sadarboties ar pirmās puses VIP klientiem (e-pasta sūtītājs – V.P. (SIA „Preiss Agro” valdes loceklis), saņēmēji – gan SIA „Preiss Agro”, gan SIA „Terra Serviss” pārstāvji, tostarp SIA „Terra Serviss” valdes locekle A.K.);

2) 17.05.2010. e-pasta vēstules pielikumā pievienots 12.05.2010. sadarbības partneru sapulces protokols Nr.02, kurā piedalījušies gan SIA „Preiss Agro”, gan SIA „Terra Serviss” pārstāvji. Sapulces darba kārtībā apspriesti Sadarbības līguma jautājumi, cita starpā apstiprinot „VIP klientu” sarakstus (pievienoti protokola pielikumos), kā arī nosakot sadarbības uzsākšanu vai izbeigšanu ar atsevišķiem klientiem, ar kuriem sadarbība jau ir notikusi līdz šim (e-pasta sūtītājs – M.P. (SIA „Terra Serviss” tirdzniecības nodaļas vadītājs), saņēmēji - gan SIA „Preiss Agro”, gan SIA „Terra Serviss” pārstāvji, tostarp SIA „Preiss Agro” valdes loceklis V.P.).

SIA „Terra Serviss” Konkurences padomei norādīja (24.01.2011. sarunu protokola 5.punkts), ka SIA „Terra Serviss”, „(..) ir sadarbības līgums ar Preiss Agro par NewHolland tirdzniecību Zemgales zonā”, ar to saprotot Jelgavas rajonu, Dobeles rajonu, Bauskas rajonu un rajonus leļpus Daugavas – Sēliju.

¹⁰ Traktortehnikas tirdzniecības, remonta, tehniskās apkopes pakalpojumu un rezerves daļu tirdzniecības tirgu uzraudzība;

Ņemot vērā, ka 24.01.2011. sarunu protokols tika sastādīts tirgus uzraudzības¹¹ ietvaros, Konkurences padomes pārstāvjiem tiekoties ar SIA „Terra Serviss”, lai izvērtētu kopējo konkurences situāciju tirgos, bet Lieta par iespējamiem Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu pārkāpumiem SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbībās tika ierosināta pēc šīs tikšanās (Lieta tika ierosināta 09.02.2011.), Konkurences padome secina, ka šajā sarunā SIA „Terra Serviss” sniegtā informācija par tās darbībām tirgos atspoguļo SIA „Terra Serviss” faktisko rīcību, kas netieši liecina, ka SIA „Terra Serviss” ievēro Sadarbības līguma nosacījumu par lauksaimniecības tehnikas mazumtirdzniecības tirgus sadali.

SIA „Preiss Agro” Konkurences padomei norādīja (24.03.2011. sarunu protokols), ka tirgus sadale starp uzņēmumiem nenotiek – tas dzīvē nestrādā, jo, ņemot vērā pārdošanas apjomu niecīgos apmērus, abi uzņēmumi tirgo tehniku un rezerves daļas visā Latvijas teritorijā, neievērojot nekādu rajonu (teritoriju) sadalījumu. SIA „Preiss Agro” norādīja, ka klientu noteikšana bija domāta tikai attiecībā uz tajā brīdī jau esošajiem klientiem, lai pabeigtu iesāktos projektus (Eiropas Savienības atbalsta programmu ietvaros iesāktos projektus), Sadarbības līguma nosacījumi neattiecas uz nākotnes klientiem, ko uzņēmumi iegūst.

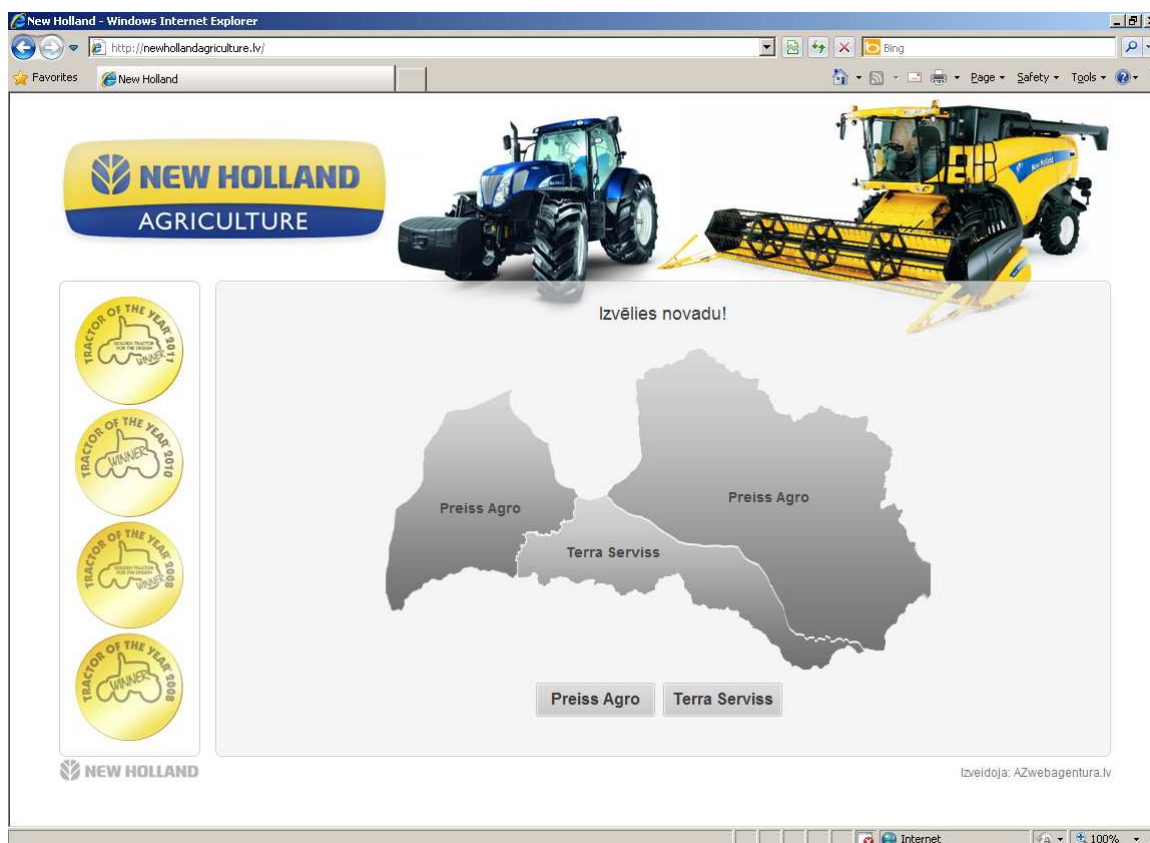
Apmeklējuma pie SIA „Preiss Agro” laikā (24.03.2011.) Konkurences padomes pārstāvji izlases kārtībā iepazinās ar SIA „Preiss Agro” pavadzīmēm. Tika konstatēti 227 rezerves daļu piegādes gadījumi (ar kopējo vērtību LVL 37 736,31), kā arī 6 lauksaimniecības tehnikas tirdzniecības gadījumi (ar kopējo vērtību LVL 254 406,00), kuros SIA „Preiss Agro” Sadarbības līguma darbības laikā piegādāja preces klientiem ārpus Sadarbības līgumā noteiktās attiecināmās teritorijas.

Tomēr, izvērtējot lauksaimniecības tehnikas pārdošanas pavadzīmes, secināms, ka visas 3 lauksaimniecības tehnikas vienības, kas pārdotas periodā līdz 2010.gada decembrim, ir pārdotas klientiem, kas sadarbības partneru sapulces protokolā ir norādīti kā SIA „Preiss Agro” „VIP klienti”, tādējādi, pārdodot lauksaimniecības tehniku šiem klientiem, savstarpējā vienošanās starp SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” tika ievērota. Ņemot vērā minēto, secināms, ka periodā kopš Sadarbības līguma noslēgšanas līdz 2010.gada 17.decembrim (atbilstoši SIA „Preiss Agro” pavadzīmei Nr. PA 101220041 pārdota lauksaimniecības tehnika ārpus vienošanās teritorijas) SIA „Preiss Agro” nav pārdevis nevienu lauksaimniecības tehnikas vienību ārpus vienošanās noteiktās teritorijas vai ārpus papildus noteiktajiem „VIP klientiem”.

Papildus Konkurences padome izvērtēja publiski pieejamo informāciju (internetā pieejamā informācija), ar kuru tiešā veidā iepazīstas klienti, kas vēlas iegādāties lauksaimniecības tehniku un lauksaimniecības tehnikas rezerves daļas, un kurā saskatāma vienošanās par tirgus sadali dalībnieku faktiskajā rīcībā.

Par Sadarbības līgumā noteiktās tirgus sadales starp SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” īstenošanu liecina interneta vietnē <http://newhollandagriculture.lv> (kurā izvietota SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” informācija) pieejamā informācija (izdruka no interneta vietnes veikta 25.02.2011.), kurā Latvijas Republikas karte sadalīta SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbību teritorijās attiecībā uz NewHolland lauksaimniecības tehniku (skat.1.att.), ar ievietotu tiešsaisti uz katras komercsabiedrības individuālo interneta vietni.

¹¹ Traktortehnikas tirdzniecības, remonta, tehniskās apkopes pakalpojumu un rezerves daļu tirdzniecības tirgu uzraudzība;

1.attēls. NewHollandagriculture.lv vietnes attēls

Tāpat par Sadarbības līgumā noteiktās tirgus sadales starp SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” īstenošanu liecina arī interneta vietnē <http://www.preiss.lv> (kurā izvietota SIA „Preiss Agro” informācija) pieejamā informācija (izdrukas no interneta vietnes veiktas 25.02.2011.), kur lauksaimniecības tehnikas reklāmas bukletos pie kontaktinformācijas ietverta informācija, ka SIA „Preiss Agro” izplata lauksaimniecības tehniku Kurzemē, Vidzemē un Latgalē, bet SIA „Terra Serviss” – Zemgalē.

Jāņem vērā, ka interneta vietnē <http://www.preiss.lv> (kurā izvietota SIA „Preiss Agro” informācija) ievietotā informācija (lauksaimniecības tehnikas tirdzniecības reklāmas bukletos), kā arī NewHolland interneta vietnē (kurā izvietota SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” informācija) ievietotā karte, kas norāda uz Latvijas teritorijas sadali starp SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro”, ir publiski pieejama informācija (ar kuru tostarp iepazīstas potenciālie pircēji), kuru ievietojot SIA „Preiss Agro” ir īstenojis Sadarbības līgumā noteikto tirgus sadali – tādējādi īstenojot vienošanās nosacījumus tās faktiskajā saimnieciskajā darbībā.

Konkurences padome secina, ka Lietā iegūtie pierādījumi ((1) *Sadarbības līgumā iekļautie tirgus sadales nosacījumi; (2) sadarbības partneru sapulces protokolā un e-pasta sarakstē iekļautie „VIP klientu” saraksti; (3) SIA „Terra Serviss” Konkurences padomei sniegtā informācija par tās darbības teritoriju; (4) SIA „Preiss Agro” pavadzīmes par lauksaimniecības tehnikas realizāciju; (5) interneta vietnēs un tajās izvietotajos reklāmas bukletos pieejamā informācija*), vērtējot tos kopsakarā, ir pietiekami, lai atzītu, ka SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” vienošanos par lauksaimniecības tehnikas tirdzniecības tirgus sadali ir īstenojušas. Konkurences padome uzskata, ka ir pamatoti atzīt, ka situācijā, kad ir pierādīta faktiskā Sadarbības līguma noteikumu ievērošana attiecībā uz aktīvo lauksaimniecības tehnikas pārdošanu,

var pieņemt, ka vienošanās dalībnieki ir īstenojuši arī pasīvās pārdošanas ierobežošanu tirgū, īpaši ņemot vērā, ka gan aktīvās pārdošanas, gan pasīvās pārdošanas ierobežojums ir noteikts vienā Sadarbības līguma punktā, nosakot, ka „(..) ir aizliegts tieši vai netieši izplatīt (..)”.

Ņemot vērā minēto, Konkurences padome secina, ka atbilstoši Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 3.punktam ir konstatējamas aizliegtas vienošanās tiesiskā sastāva pazīmes par lauksaimniecības tehnikas mazumtirdzniecības tirgus sadali starp SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss”, kas izpaužas kā aizliegums veikt pasīvo pārdošanu vienošanā noteiktajās otra tirgus dalībnieka teritorijās.

Vienlaikus izvērtējot augstāk iegūto informāciju, Konkurences padome secina, ka tās rīcībā nav tieši pierādījumi, kas apstiprinātu, ka aktīvās tirdzniecības ierobežošana lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu tirdzniecības tirgū tiktu faktiski īstenota, jo Sadarbības līgumā iekļautais nosacījums faktiski nav pildīts (kā to pierāda pavadzīmes). Nav pamata uzskatīt, ka šajā tirgū konkrētās vienošanās ietvaros varētu tikt īstenots arī pasīvās tirdzniecības ierobežojums. Tādējādi, ņemot vērā konkrētās Lietas apstākļus, nav lietderīgi konkrētajās tirgus dalībnieku darbībās konstatēt formālu Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 3.punkta aizlieguma pārkāpumu.

4.2. Lauksaimniecības tehnikas realizācijas cenu noteikšana

Sadarbības līguma 17.punkts nosaka, ka „*Preiss Agro pārdod Terra Serviss lauksaimniecības tehniku tālākai realizācijai saskaņā ar Preiss Agro apstiprinātu lauksaimniecības tehnikas pārdošanas piedāvājumā noteiktu cenu (pielikums Nr.3)*”. Sadarbības līguma Pielikuma Nr.3 1.punktā noteikti cenas veidošanās principi, atbilstoši kuriem SIA „Preiss Agro” pārdod lauksaimniecības tehniku SIA „Terra Serviss”, nosakot 3% starpniecības maksu. Savukārt Pielikuma Nr.3 2.punkts nosaka: „*Terra Serviss ir tiesīgs pārdot lauksaimniecības tehniku trešajām personām par cenām, kas līdzējiem ir savstarpēji saskaņotas*”.

Kā jau iepriekš konstatēts (4.punkta ievadā), konkrētajā gadījumā vienošanās starp tirgus dalībniekiem par realizācijas cenu noteikšanu lauksaimniecības tehnikas tirdzniecības tirgū ir vērtējama kā vertikālā vienošanās, kuru noslēguši konkurenti (atbilstoši Noteikumiem Nr.797). Noteikumu Nr.797 8.1.apakšpunkts nosaka, ka: „*Vertikālā vienošanās tiek pakļauta vienošanās aizliegumam, ja vienošanās mērķis tieši vai netieši, atsevišķi vai kopā ar citiem apstākļiem, ko var ietekmēt vienošanās dalībnieki ir: ierobežot pircēja iespēju noteikt pārdošanas cenu. Piegādātājs ir tiesīgs noteikt maksimālo vai ieteicamo pārdošanas cenu ar nosacījumu, ka vienošanās dalībnieki šādi slēptā veidā ar savu faktisko rīcību neievieš noteiktu vai minimālo pārdošanas cenu (..)*”. Vienošanās dalībnieku rīcība, ieviešot noteiktas (fiksētas) cenas, ir uzskatāma par vienošanos saskaņā ar Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktu neatkarīgi no tā, vai tā ir rakstveida vienošanās, vai vienošanās tieši vai netieši izriet no vienošanās dalībnieku faktiskās rīcības. Tādējādi vertikālās vienošanās dalībnieku rīcība, ieviešot noteiktas (fiksētas) cenas, nav atbrīvota no vienošanās aizlieguma saskaņā ar Noteikumu Nr.797 normām.

SIA „Terra Serviss” Konkurences padomei norādīja (24.01.2011. sarunu protokola 8.punkts), ka „*cena vislielākā mērā veidojas konkurences ietekmē. Vidēji Latvijā piecenojums ražotāja cenai ir 7%, bet par katru iepirkumu tirgotāji piedāvā klientam atsevišķu cenu.*”

SIA „Preiss Agro” Konkurences padomei norādīja (24.03.2011. sarunu protokols), ka SIA „Preiss Agro” par starpniecības pakalpojumu noteicis 3% piecenojumu, pārdodot precī SIA „Terra Serviss”, savukārt SIA „Terra Serviss” tālāk precī pārdod par cenām, kādas brīvi nosaka pati. Tāpat SIA „Preiss Agro” norāda, ka Sadarbības līguma Pielikuma Nr.3 2.punktā noteiktā cenu saskaņošana notiek, tikai ņemot vērā iegādes cenas no ražotāja apmēru (SIA „Terra Serviss” tehnikas iepirkuma cenu veido ražotāja noteiktā cena un SIA „Preiss Agro” piecenojums 3% apmērā), bet nekādas tālāk pārdošanas cenas netiek saskaņotas. Respektīvi, Pielikuma Nr.3 2.punkts nosaka, ka SIA „Terra Serviss”, realizējot tehniku gala pircējam, ir jāņem vērā, ka SIA „Preiss Agro” tehniku SIA „Terra Serviss” piegādās par ražotāja pārdošanas cenu, uzliekot tai 3% piecenojumu par starpniecības pakalpojumu.

Konkurences padome norāda, ka nedz apmeklējuma laikā pie SIA „Terra Serviss” (24.01.2011.), izvērtējot e-pasta saraksti, elektroniski sagatavotos dokumentus un sarunā ar kapitālsabiedrības amatpersonām, nedz arī apmeklējuma laikā pie SIA „Preiss Agro” (24.03.2011.), izvērtējot pavadzīmes un sarunā ar kapitālsabiedrības amatpersonām, kā arī izvērtējot publiski pieejamo informāciju interneta vietnēs (kurās izvietota abu tirgus dalībnieku informācija), netika iegūti pierādījumi, kas apliecinātu, ka vienošanās starp SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” mērķis būtu bijis savstarpēji saskaņot lauksaimniecības tehnikas tālākpārdošanas (mazumtirdzniecības) cenas, kā arī netika iegūti fakti, kas liecinātu par iespējamās aizliegtas vienošanās, nosakot pārdošanas cenas mazumtirdzniecības tirgū, faktisku īstenošanu.

Lai gan Lietā nav konstatēti tieši pierādījumi par lauksaimniecības tehnikas tālākpārdošanas (mazumtirdzniecības) cenu saskaņošanu starp tirgus dalībniekiem, tomēr Konkurences padome secina, ka noteikums, ar kuru SIA „Terra Serviss” tiek uzlikts pienākums saskaņot mazumtirdzniecības cenu, ir uzskatāms par konkurences ierobežojumu ar mērķi kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci. Šāda noteikuma iekļaušana Sadarbības līgumā pati par sevi ir uzskatāma par darbību, kurai ir bijis mērķis kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Konkurences padome secina, ka tādējādi ir pamats tirgus dalībnieku darbībās konstatēt Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta aizlieguma tiesiskā sastāva pazīmes.

4.3. Lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu realizācijas cenu noteikšana

Sadarbības līguma 18.punkts nosaka, ka „*Preiss Agro pārdod Terra Serviss rezerves daļas par cenu, kas veidota no CNH [Case New Holland grupas vairumtirdzniecības cena] pavadzīmes cenas noliktavā (pielikums Nr.3)*”.

Sadarbības līguma Pielikuma Nr.3 3.punktā noteikti cenas veidošanās principi, atbilstoši kuriem SIA „Preiss Agro” pārdod lauksaimniecības tehnikas rezerves daļas SIA „Terra Serviss”, nosakot 5% starpniecības maksu. Savukārt Pielikuma Nr.3 4.punkts nosaka: „*Terra Serviss ir tiesīgs pārdot rezerves daļas trešajām personām ar uzcenojumu, kas ir saskaņā ar CNH Parts [Case New Holland grupas rezerves daļas] klientu rezerves daļu kataloga cenām un līdzēju vienotu, saskaņotu atlaižu politiku*”.

Līguma pielikumā Nr.5 cita starpā noteikts arī ka: „*(..) atlaides CNH tehnikas rezerves daļām, veicot ekonomisko pasūtījumu: 10% - veicot pasūtījumu pa tālruni vai e-pastu; 20% - veicot priekšapmaksu 100% apmērā; 25% - izmantojot servisa mehāniķu darbu (..)*”, kuras ir abpusēji saistošas gan SIA „Terra Serviss”, gan SIA „Preiss Agro”.

Kā jau iepriekš konstatēts (4.punkta ievadā), konkrētajā gadījumā vienošanās starp tirgus dalībniekiem par realizācijas cenu noteikšanu lauksaimniecības tehnikas rezerves daļām ir vērtējama kā vertikālā vienošanās, kuru noslēguši konkurenti (atbilstoši Noteikumiem Nr.797). Noteikumu Nr.797 8.1.apakšpunkts nosaka, ka: „Vertikālā vienošanās tiek pakļauta vienošanās aizliegumam, ja vienošanās mērķis tieši vai netieši, atsevišķi vai kopā ar citiem apstākļiem, ko var ietekmēt vienošanās dalībnieki ir: ierobežot pircēja iespēju noteikt pārdošanas cenu. Piegādātājs ir tiesīgs noteikt maksimālo vai ieteicamo pārdošanas cenu ar nosacījumu, ka vienošanās dalībnieki šādi slēptā veidā ar savu faktisko rīcību neievieš noteiktu vai minimālo pārdošanas cenu (..)”. Vienošanās dalībnieku rīcība, ieviešot noteiktas (fiksētas) cenas, ir uzskatāma par vienošanos saskaņā ar Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktu, savukārt vertikālās vienošanās dalībnieku rīcība, ieviešot noteiktas (fiksētas) cenas, nav atbrīvota no vienošanās aizlieguma saskaņā ar Noteikumu Nr.797 normām.

SIA „Preiss Agro” Konkurences padomei norādīja (24.03.2011. sarunu protokols), ka CNH Parts kataloga cenas ir mazumtirdzniecības cenas, savukārt gala cena, par kādu rezerves daļas iepērk katrs atsevišķs rezerves daļu izplatītājs (tostarp SIA „Preiss Agro”), veidojas atkarībā no tā, kādu atlaidi preces iegādei piedāvā ražotājs. SIA „Terra Serviss” CNH rezerves daļas iepērk no SIA „Preiss Agro”. Par šo starpniecības pakalpojumu SIA „Preiss Agro” noteicis 5% piecenojumu, kas sedz tikai SIA „Preiss Agro” izmaksas, kas saistītas ar piegādes nodrošināšanu. Tālākpārdošanas cenas SIA „Terra Serviss” brīvi nosaka pati. Respektīvi, Pielikuma Nr.3 4.punkts nosaka, ka SIA „Terra Serviss”, realizējot CNH rezerves daļas, ir jāņem vērā, ka SIA „Preiss Agro” tās piegādās SIA „Terra Serviss” par ražotāja pārdošanas cenu, uzliekot tai 5% piecenojumu par starpniecības pakalpojumu.

Apmeklējuma laikā pie SIA „Preiss Agro” (24.03.2011.), Konkurences padomes pārstāvji izlases kārtībā iepazīs ar SIA „Preiss Agro” pavadzīmēm. Tika identificētas 38 pavadzīmes par rezerves daļu pārdošanu, kurās ir tikušas piemērotas atlaides 10%, 20% vai 25% apmērā, kas Konkurences padomes ieskatā apstiprina vienotās (saskaņotās) atlaižu politikas (noteikta Sadarbības līgumā) faktisku īstenošanu.

Papildus Konkurences padome izvērtēja publiski pieejamo informāciju (internetā pieejamā informācija), ar kuru tiešā veidā iepazīstas klienti, kas vēlas iegādāties lauksaimniecības tehnikas rezerves daļas. No minētās publiskās informācijas tika iegūti pierādījumi, kas apliecina vienotas saskaņotās atlaižu politikas piemērošanu CNH rezerves daļu cenām.

Par Sadarbības līgumā noteiktās saskaņotās atlaižu politikas faktisku piemērošanu liecina:

1) interneta vietnē <http://www.preiss.lv> (kurā izvietota SIA „Preiss Agro” informācija) pieejamā informācija (izdruka no interneta vietnes veikta 25.02.2011.) par servisa pakalpojumiem, servisa pakalpojumu izcenojumiem un tostarp arī atlaidēm, ko piemēro CNH tehnikas rezerves daļām, veicot ekonomisko pasūtījumu (piegāde 14-21 dienas laikā) – tiek piemērota 10% atlaide, veicot pasūtījumu pa tālruni vai e-pastu; tiek piemērota 20% atlaide, veicot priekšapmaksu 100% apmērā; tiek piemērota 25% atlaide, izmantojot servisa mehāniķu darbu.

2) interneta vietnē <http://www.preissagro.lv> (kurā izvietota SIA „Preiss Agro” informācija) apakšsadaļā „rezerves daļas” (izdruka no interneta vietnes veikta 25.03.2011.) ietverta identiska informācija 1.punktā norādītajai (piemēroto atlaižu apmērs CNH tehnikas rezerves daļām, veicot ekonomisko pasūtījumu).

3) interneta vietnē <http://www.preissagro.lv> (kurā izvietota SIA „Preiss Agro” informācija) apakšsadaļas „24h serviss” 4.punktā norādīts (izdruka no interneta vietnes veikta 25.03.2011.) „*atlaides oriģinālajām CNH rezerves daļām veicot ekonomisko pasūtījumu: 10% - veicot pasūtījumu pa tālruni vai e-pastu; 20% - veicot priekšapmaksu 100% apmērā.*”

4) interneta vietnē <http://www.terraserviss.lv> (kurā izvietota SIA „Terra Serviss” informācija) pieejamā informācija (izdruka no interneta vietnes veikta 25.03.2011.), kurā norādītas piedāvātās atlaides CNH tehnikas rezerves daļām, veicot ekonomisko pasūtījumu - tiek piemērota 10% atlaide, veicot pasūtījumu pa tālruni vai e-pastu; tiek piemērota 20% atlaide, veicot priekšapmaksu 100% apmērā; tiek piemērota 25% atlaide, izmantojot servisa mehāniķu darbu (informācija identiska interneta vietnē (kurā izvietota SIA „Preiss Agro” informācija) pieejamajai informācijai - skatīt 1.punktu).

Jāņem vērā, ka interneta vietnēs (kurās izvietota SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” informācija) ievietotā informācija (CNH rezerves daļu atlaides) ir publiski pieejama (ar kuru tostarp iepazīstas klienti). Tādējādi secināms, ka, ievievojot informāciju publiskajās interneta vietnēs, SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” ir īstenojis Sadarbības līguma Pielikuma Nr.3 4.punktā noteikto – „*(..) pārdot rezerves daļas trešajām personām ar uzcenojumu, kas ir saskaņā ar (..) līdzēju vienotu, saskaņotu atlaižu politiku*”, tādējādi īstenojot vienošanās nosacījumus savā saimnieciskajā darbībā.

Konkurences padome, balstoties uz esošajiem pierādījumiem Lietuvā, secina, ka tieša lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu cenu noteikšana nav konstatējama, tomēr Konkurences padomes ieskatā ir iegūti pietiekami pierādījumi, lai konstatētu vienotas (saskaņotas) atlaižu politikas piemērošanu CNH lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu cenām.

Cena ir preču vai pakalpojumu vērtība izteikta naudā. Tirgus cenu nosaka pieprasījuma un piedāvājuma samērs. Brīvā tirgus ekonomikā preču, pakalpojumu un ražošanas faktoru cena ir galvenais regulējošais mehānisms. Konkurētspēju tirgū nosaka arī konkrētā produkta tirgus cena un konkrētā produkta ražošanas izmaksas. Brīvā tirgus ekonomikā mazumtirdzniecības cenu veido vairumtirdzniecības cena un tirdzniecības uzcenojums (mazumtirdzniecības uzņēmuma apgrozības izmaksas un peļņa). Tādējādi, ievērojot komercdarbības pamatprincipus par ekonomiski izdevīgu un rentablu saimniecisko darbību, ilgstošā laika periodā mazumtirdzniecības minimālajai cenai ir jābūt tādā līmenī, lai nosegtu preces iegādes (vairumtirdzniecības) izmaksas, mazumtirgotāja izmaksas un nodrošinātu mazumtirgotājam peļņu.

Konkrētajā gadījumā, SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” nosakot vienotu atlaižu politiku, faktiski tika noteikts, ka uzcenojuma procentam, kas veido daļu no preces gala cenas, ir jābūt vismaz tik lielam, lai nosegtu saskaņoto atlaižu apmēru, tādējādi paaugstinot iespējamo ekonomiski pamatoto minimālo cenu līmeni. Ņemot vērā minēto, ir pamatoti uzskatīt, ka konkrētajā situācijā, saskaņoti piemērojot vienotu atlaižu politiku, mazumtirdzniecības gala cena veidojās augstāka, nekā tā varētu būt, cenai veidojoties brīvas konkurences apstākļos. Tādējādi CNH lauksaimniecības tehnikas rezerves daļām piemērotās atlaižu politikas saskaņošana un tās piemērošana ietekmēja Lietas dalībnieku rīcības brīvību noteikt preces cenas apmēru, paaugstinot CNH rezerves daļu iespējamo ekonomiski pamatoto minimālo cenu līmeni – respektīvi, SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss”, zinot iespējamo piemērojamo atlaidi precei, preces sākotnējo cenu visticamāk noteica tādā līmenī, lai arī pēc atlaižu piemērošanas precī būtu ekonomiski izdevīgi pārdot.

Ņemot vērā minēto, Konkurences padome secina, ka SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” vienošanās par saskaņotas atlaižu politikas piemērošanu CNH lauksaimniecības tehnikas rezerves daļu cenai Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē ir vērtējama kā vienošanās par cenu veidošanas noteikumiem, kā rezultātā tiek noteikta minimālā preces tālākpārdošanas cena.

4.4. Lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojuma tirgus sadale

Sadarbības līguma 12.punkts nosaka, ka „*Preiss Agro koordinē Preiss Agro servisa centra Lielvārdes nov., Lielvārdē, Dravnieku ielā 16 un Terra Serviss servisa centra Ķekavas nov., Ķekavas pag., Valdlaučos, Izstāžu kompleksā „Rāmava” darbību, sadalot pasūtījumus starp abiem minētajiem servisa centriem, kā arī nosakot izcenojumus (Pielikums Nr.5)*”. Papildus izvērtējot Sadarbības līguma Pielikumā Nr.5 iekļauto informāciju, Konkurences padome secina, ka gan šī pielikuma sākumā iekļautā informācija, nosakot divus servisa atbalsta punktus Latvijā – Austrumlatvija (SIA „Preiss Agro” darbības zona) un Rietumlatvija (SIA „Terra Serviss” darbības zona), gan arī servisa pakalpojumu lapā iekļautā kontaktinformācija (Austrumlatvijā norādīta SIA „Preiss Agro” kontaktinformācija, bet Rietumlatvijā norādīta SIA „Terra Serviss” kontaktinformācija) liecina par lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojuma tirgus sadali starp abām vienošanās dalībniecēm.

Ņemot vērā minēto, Konkurences padome secina, ka Sadarbības līgumā un tā pielikumos noteiktie SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” sadarbības nosacījumi vērtējami kā lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojuma tirgus sadale, ņemot vērā teritoriju un pircējus Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 3.punkta izpratnē.

Kā jau iepriekš konstatēts (4.punkta ievadā), vienošanās starp abiem tirgus dalībniekiem par tirgus sadali servisa nodrošināšanas pakalpojuma tirgū ir vērtējama kā horizontālā karteļa vienošanās (atbilstoši Noteikumiem Nr.798).

Noteikumu Nr.798 2.9.apakšpunktā ir noteikts, ka „*horizontālā karteļa vienošanās – vienošanās starp konkurentiem, kuras mērķis ir kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci starp tiem, tai skaitā (..) vienošanās par tirgus sadali, ņemot vērā teritoriju, pircējus, piegādātājus vai citus nosacījumus (..)*”.

Ņemot vērā minēto, secināms, ka konkrētajā gadījumā vienošanās par servisa nodrošināšanas pakalpojumu tirgus sadali pēc būtības ir vērtējama kā horizontālā karteļa vienošanās, tādējādi tā tiek pakļauta vienošanās aizliegumam.

SIA „Terra Serviss” Konkurences padomei norādīja (24.01.2011. sarunu protokola 5.punkts), ka SIA „Terra Serviss” pēcgarantijas tirgū darbojas visā Latvijas teritorijā, izmantojot mobilo tehniķu grupas, kas izbrauc pie klienta un sniedz pakalpojumus uz vietas. Ņemot vērā, ka 24.01.2011. sarunu protokols tika sastādīts tirgus uzraudzības¹² ietvaros, Konkurences padomes pārstāvjiem tiekoties ar SIA „Terra Serviss”, lai izvērtētu kopējo konkurences situāciju tirgos, bet Lieta par iespējamām Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu pārkāpumiem SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbībās tika ierosināta pēc šīs tikšanās (Lieta tika ierosināta 09.02.2011.), Konkurences padome secina, ka šajā sarunā SIA „Terra Serviss” sniegtā informācija par tās darbībām tirgos atspoguļo SIA „Terra Serviss” faktisko rīcību, kas liecina, ka lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas

¹² Traktortehnikas tirdzniecības, remonta, tehniskās apkopes pakalpojumu un rezerves daļu tirdzniecības tirgu uzraudzība;

pakalpojuma tirgū Sadarbības līguma nosacījumi par tirgus sadali netiek ievēroti, SIA „Terra Serviss” darbojoties visā Latvijas teritorijā.

SIA „Preiss Agro” Konkurences padomei norādīja (24.03.2011. sarunu protokols), ka tirgus sadale starp uzņēmumiem nenotiek, jo, ņemot vērā sniegto servisa pakalpojumu apjomu nelielos apmērus, servisa pakalpojumus katrs uzņēmums sniedz visā Latvijā, strādājot ar visiem pasūtījumiem. SIA „Preiss Agro” norādīja, ka klientu noteikšana bija domāta tikai attiecībā uz tajā brīdī jau esošajiem klientiem, lai pabeigtu iesāktos projektus (Eiropas Savienības atbalsta programmu ietvaros iesāktos projektus), Sadarbības līguma nosacījumi neattiecas uz nākotnes klientiem, ko uzņēmumi iegūst.

Apmeklējuma pie SIA „Preiss Agro” laikā (24.03.2011.), Konkurences padomes pārstāvji izlases kārtībā iepazinās ar SIA „Preiss Agro” pavadzīmēm. Tika konstatēti 50 servisa pakalpojumu sniegšanas gadījumi (ar kopējo vērtību LVL 4037,70), kuros SIA „Preiss Agro” Sadarbības līguma darbības laikā sniedza pakalpojumus klientiem ārpus Sadarbības līgumā noteiktās attiecināmās teritorijas.

Papildus Konkurences padome izvērtēja publiski pieejamo informāciju (internetā pieejamā informācija), ar kuru tiešā veidā iepazīstas klienti, kas vēlas iegādāties lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojumus.

Attiecībā uz lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojuma sniegšanu, interneta vietnē <http://www/preissagro.lv> (kurā izvietota SIA „Preiss Agro” informācija) pieejamā informācija tieši nenorāda teritoriju sadalījumu starp abām sabiedrībām, kopumā informējot, ka Latvijā ir divi servisa atbalsta punkti – SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss”. Arī izvērtējot pārējo publiski pieejamo informāciju interneta vietnēs (kurās izvietota abu tirgus dalībnieku informācija), netika iegūti pierādījumi, kas apliecinātu vienošanās starp SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro”, sadalot servisa nodrošināšanas pakalpojumu tirgu, faktisku īstenošanu.

Izvērtējot Lietā iegūto informāciju, Konkurences padome secina, ka tās rīcībā nav tiešu pierādījumu, kas apstiprinātu, ka tirgus sadale lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojuma tirgū tiktu faktiski īstenota, jo Sadarbības līgumā iekļautais nosacījums faktiski nav pildīts (kā to pierāda pavadzīmes). Tādējādi, ņemot vērā konkrētās Lietas apstākļus, nav lietderīgi konkrētajās tirgus dalībnieku darbībās konstatēt formālu Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 3.punkta aizlieguma pārkāpumu.

4.5. Lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojuma cenu noteikšana

Sadarbības līguma 12.punkts nosaka, ka „*Preiss Agro koordinē Preiss Agro servisa centra Lielvārdes nov., Lielvārdē, Dravnieku ielā 16 un Terra Serviss servisa centra Ķekavas nov., Ķekavas pag., Valdlaučos, Izstāžu kompleksā „Rāmava” darbību, sadalot pasūtījumus starp abiem minētajiem servisa centriem, kā arī nosakot izcenojumus (Pielikums Nr.5)*”.

Sadarbības līguma Pielikumā Nr.5 iekļauta informācija par lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojumu izcenojumiem, nosakot, ka dienā pakalpojuma cena ir LVL 19,00 stundā, pakalpojuma sniegšanas cena, strādājot pie klienta pēc plkst.20.00, brīvdienās un svētku dienās, ir LVL 25,00 stundā. Papildus pakalpojumu izcenojumu sadaļā norādīts, ka datora pieslēgšanas, hidrosistēmas un elektrosistēmas diagnostika maksā LVL 19,00 stundā, vienreizēja maksa par izsaukumu (ja mehāniķis strādā mazāk par trim stundām) ir LVL 30,00. Tāpat noteikts, ka,

mehāniķim, strādājot trīs stundas un vairāk, izsaukums uz saimniecību, datora pieslēgšana, hidraulikas un elektroiekārtas tests, kalibrēšana ir bezmaksas pakalpojums, tāpat bezmaksas pakalpojums ir rezerves daļu izsniegšana no noliktavas darba laikā, kā arī rezerves daļu piegāde vienu reizi nedēļā.

Kā jau iepriekš konstatēts (4.punkta ievadā), vienošanās starp SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” attiecībā uz servisa nodrošināšanas pakalpojumu cenu noteikšanu ir vērtējama kā horizontālā karteļa vienošanās Noteikumu Nr.798 izpratnē.

Noteikumu Nr.798 6.punkts nosaka, ka „*horizontālā sadarbības vienošanās tiek pakļauta vienošanās aizliegumam, ja tā tieši vai netieši satur horizontālo karteļa vienošanos vai aizliegtu horizontālo sadarbības vienošanos*”, turklāt 2.9.apakšpunktā ir noteikts, ka „*horizontālā karteļa vienošanās – vienošanās starp konkurentiem, kuras mērķis ir kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci starp tiem, tai skaitā vienošanās par tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem (..)*”.

Nemot vērā minēto, secināms, ka konkrētajā gadījumā vienošanās par servisa nodrošināšanas pakalpojumu cenu noteikšanu ir vērtējama kā horizontālā karteļa vienošanās, tādējādi tā tiek pakļauta vienošanās aizliegumam.

Tirgus uzraudzības ietvaros¹³ Konkurences padome nosūtīja tirgus dalībniekiem (cita starpā SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro”) vēstules, lūdzot sniegt informāciju par darbības tirgū raksturojošiem rādītājiem, konkurences situāciju tirgū u.c. tirgus aspektiem, tostarp lūdzot norādīt tirgus dalībnieka servisa pakalpojumu izcenojumu, kas tirgū tiek piemērots.

SIA „Terra Serviss” vēstulē (saņemta Konkurences padomē 13.09.2010.) sniedza informāciju par servisa darbu izcenojumu, norādot, ka „*(..) pēcgarantijas remonta darba izmaksas klientam ir 19 LVL stundā + rezerves daļu izmaksas. Servisa darbu izcenojumi: darbs dienā – 19,00 LVL stundā; darbs pie klienta pēc 20.00, brīvdienās un svētku dienās – 25,00 LVL stundā; vienreizēja maksa par izsaukumu (ja mehāniķis strādā mazāk par trim stundām) – 30,00 LVL, datora pieslēgšana, hidrosistēmas un elektrosistēmas diagnostika – 19,00 LVL stundā; konsultācijas un defektācija, ja rezerves daļas nav pasūtītas no Terra Serviss SIA – 19,00 LVL stundā + 30,00 LVL izsaukuma maksa.*”

SIA „Preiss Agro” 25.10.2010. vēstulē Nr.10/54 norādīja, ka „*servisa pakalpojumu izcenojumus lūdzu skatīt www.preissagro.lv sadaļā serviss*”. Konkurences padome, izvērtējot norādītās interneta vietnes apakšsadaļas „24h serviss” 2.punktā sniegto informāciju (izdruka no interneta vietnes veikta 25.03.2011.) secina, ka šajā sadaļā norādīta identiska informācija Sadarbības līguma Pielikumā Nr.5 iekļautajai informācijai par servisa pakalpojumu izcenojumu.

Apmeklējuma pie SIA „Preiss Agro” laikā (24.03.2011.) Konkurences padomes pārstāvji izlases kārtībā iepazinās ar SIA „Preiss Agro” pavadzīmēm. Periodā no 14.04.2010. (ieskaitot) tika konstatēti 57 servisa pakalpojumu sniegšanas gadījumi, kuros tika piemērotas saskaņotās servisa pakalpojumu cenas, respektīvi, visās izvērtētajās pavadzīmes (sākot ar 14.04.2010.), kurās tika sniegti servisa pakalpojumi, servisa pakalpojuma cena atbilda vienošanās noteiktajai servisa pakalpojumu cenai, kas liecina, ka SIA „Preiss Agro” ir piemērojusi Sadarbības līgumā noteikto servisa pakalpojumu cenrādi.

¹³ Traktortehnikas tirdzniecības, remonta, tehniskās apkopes pakalpojumu un rezerves daļu tirdzniecības tirgu uzraudzība;

Līdz 13.04.2010. (ieskaitot), atbilstoši pavadzīmēs konstatētajam, servisa pakalpojumu cena kopumā bija zemāka – dienā pakalpojuma cena veidoja LVL 15,70 stundā, transporta pakalpojuma cena bija LVL 25,62 (2.zonas izcenojums), LVL 38,02 (3.zonas izcenojums). Tādējādi Konkurences padome secina, ka, 07.04.2010. SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” noslēdzot Sadarbības līgumu (kura Pielikumā Nr.5 noteiktas servisa pakalpojumu cenas), šīs vienošanās rezultātā tika paaugstinātas servisa pakalpojumu cenas tirgū.

Papildus Konkurences padome izvērtēja publiski pieejamo informāciju (internetā pieejamā informācija), ar kuru tiešā veidā iepazīstas klienti, kas vēlas iegādāties lauksaimniecības tehnikas servisa pakalpojumus. Par Sadarbības līgumā noteikto lauksaimniecības tehnikas servisa pakalpojumu cenu faktisku piemērošanu liecina:

1) interneta vietnē <http://www.preiss.lv> (kurā izvietota SIA „Preiss Agro” informācija) pieejamā informācija (izdruka no interneta vietnes veikta 25.02.2011.) par servisa pakalpojumiem, servisa pakalpojumu izcenojumiem un atlaidēm, ko piemēro CNH tehnikas rezerves daļām. Servisa pakalpojumu izcenojuma sadaļā ievietota identiska informācija tai, kas ir ietverta Sadarbības līguma Pielikumā Nr.5., norādot, ka dienā pakalpojuma cena ir LVL 19,00 stundā, pakalpojuma sniegšanas cena, strādājot pie klienta pēc plkst.20.00, brīvdienās un svētku dienās, ir LVL 25,00 stundā. Papildus pakalpojumu izcenojumu sadaļā norādīts, ka datora pieslēgšanas, hidrosistēmas un elektrosistēmas diagnostika maksā LVL 19,00 stundā, vienreizēja maksa par izsaukumu (ja mehāniķis strādā mazāk par trim stundām) ir LVL 30,00. Tāpat noteikts, ka, mehāniķim strādājot trīs stundas un vairāk, izsaukums uz saimniecību, datora pieslēgšana, hidraulikas un elektroiekārtas tests, kalibrēšana ir bezmaksas pakalpojums, tāpat bezmaksas pakalpojums ir rezerves daļu izsniegšana no noliktavas darba laikā, kā arī rezerves daļu piegāde vienu reizi nedēļā.

2) interneta vietnē <http://www.preissagro.lv> (kurā izvietota SIA „Preiss Agro” informācija) apakšsadaļas „24h serviss” 2.punktā (izdruka no interneta vietnes veikta 25.03.2011.) norādīta informācija par servisa pakalpojumu izcenojumiem komercsabiedrībā (identiska informācija Sadarbības līguma Pielikumā Nr.5 iekļautajai informācijai).

3) interneta vietnē <http://www.terraserviss.lv> (kurā izvietota SIA „Terra Serviss” informācija) pieejamā informācija (izdruka no interneta vietnes veikta 25.03.2011.), kurā norādīti servisa pakalpojumi un izcenojumi (identiska informācija Sadarbības līguma Pielikumā Nr.5 iekļautajai informācijai, kā arī interneta vietnē (kurā izvietota SIA „Preiss Agro” informācija) pieejamajai informācijai - skatīt 1.punktu).

Jāņem vērā, ka interneta vietnēs (kurās izvietota SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” informācija) ievietotā informācija (servisa pakalpojumu izcenojumi) ir publiski pieejama (ar kuru tostarp iepazīstas klienti). Tādējādi secināms, ka, ievietojot informāciju publiskajās interneta vietnēs, SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” ir īstenojis Sadarbības līguma Pielikumā Nr.5 noteikto, tādējādi īstenojot vienošanās nosacījumus savā saimnieciskajā darbībā.

Kopumā izvērtējot 4.5.apakšpunktā norādītos faktus un pierādījumus, Konkurences padome secina, ka tās rīcībā esošā informācija liecina par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.panta aizlieguma pārkāpumu, kas izpaužas kā lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojumu cenu noteikšana SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro”.

4.6. Konkurences padomes secinājumi

Nemot vērā 3.punktā minēto normatīvo regulējumu un izvērtējot Lietuvā iegūtos faktus, Konkurences padome secina, ka daļā no aprakstītajām SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbībām izpildās visas horizontālā karteļa un aizliegtas vertikālās vienošanās tiesiskā sastāva pazīmes:

1) vienošanās ir notikusi starp konkurentiem – SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro”;

2) mērķis vai sekas – kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci starp konkurentiem, šajā gadījumā pārkāpums izpaužas kā aizliegums veikt pasīvo pārdošanu ekskluzīvi noteiktajās teritorijās, lauksaimniecības tehnikas tirdzniecības cenu saskaņošana, lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojuma cenu noteikšana un vienotas atlaižu politikas noteikšana CNH rezerves daļu cenām.

5. Procesa dalībnieku sniegtie viedokļi

MSIA „Terra Serviss” un MSIA „Preiss Agro” neizmantoja savas tiesības un neiesniedza viedokli Lietuvā.

SIA „Preiss” 27.10.2011. vēstulē Nr.11/16 sniegtais viedoklis:

1) „SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” nevar uzskatīt par konkurentiem Konkurences likuma izpratnē. (...) SIA „Terra Serviss” bija SIA „Preiss Agro” apakšdāleris saskaņā ar uzņēmuma „CHN International SA” noteikto preču izplatīšanas politiku. SIA „Terra Serviss” savu saimniecisko darbību veica neatkarīgi no SIA „Preiss Agro”, nekādas konkurenci ierobežojošas vienošanās starp SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” nebija noslēgtas. SIA „Terra Serviss” iegādājās traktortehniku no SIA „Preiss Agro” saskaņā ar „CHN International SA” noteikto traktortehnikas pārdošanas politiku.”

Konkurences padome ir secinājusi (Lēmuma 4. punkts), ka SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” veica konkurējošu produktu pārdošanu, t.sk. vienas un tās pašas markas traktortehnikas un to rezerves daļu tirdzniecību un sniedza pēcpārdošanas pakalpojumu pārdotajai traktortehnikai. Šie fakti ir pietiekami, lai konstatētu, ka SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” ir konkurenti mazumtirdzniecībā. Fakts, ka konkurenti atrodas arī vertikālās attiecībās vairumtirdzniecības līmenī neietekmē iepriekšējo secinājumu.

Fakts, ka SIA „Preiss Agro” īsteno preču pārdošanas politiku, vadoties pēc piegādātāja norādījumiem, neattiecas uz SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” prettiesisko rīcību. Konkrētās lietas ietvaros Konkurences padome neveic „CHN International SA” rīcības novērtējumu atbilstoši Konkurences likumam. Taču šis fakts neietekmē SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” rīcības novērtējumu, tā kā „CHN International SA” nebauda tādu tirgus varu, kas spētu ietekmēt SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” rīcības brīvību.

Līdz ar to secināms, ka minētais SIA „Preiss” arguments ir noraidāms.

2) „Vienošanās aizliegums netiek pakļauts sadarbības vienošanās par kopīgu preces iepirkumu, pārdošanu vai izplatīšanu, kā arī par kopīgu preces reklamēšanu vai citiem preces popularizēšanas pasākumiem.”

No minētā izriet, ka SIA „Preiss” ieskatā, minētā vienošanās būtu vērtējama kā sadarbības vienošanās par kopīgu preces iepirkumu, pārdošanu vai izplatīšanu, kā arī par kopīgu preces reklamēšanu vai citiem preces popularizēšanas pasākumiem. Pirmkārt, norādāms, ka SIA „Preiss” nonāk pretrunā ar iepriekšējo argumentu, tā kā

sadarbības vienošanās, kas atbilstoši normatīvajam regulējumam būtu atbrīvojama no vienošanās aizlieguma, ir paredzēta kā horizontāla vienošanās – starp konkurentiem.

Otrkārt, vienošanās par kopīgu preces iepirkumu, pārdošanu vai izplatīšanu, kā arī par kopīgu preces reklamēšanu vai citiem preces popularizēšanas pasākumiem, kas nebūtu pakļaujama vienošanās aizliegumam, neparedz vienošanos par preces tālākpārdošans cenas fiksēšanu vai tirgus sadali. Arī sadarbības vienošanās ietvaros šādi nosacījumi nav pieļaujami.

Treškārt, SIA „Terra Serviss”, ko apstiprina arī SIA „Preiss” argumenti, iepirka konkrētās preces no SIA „Preiss Agro”, nevis veica kopīgu iepirkumu ar SIA „Preiss Agro”.

Līdz ar to secināms, ka minētais SIA „Preiss” arguments ir noraidāms.

3) „Starp SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” nebija noteiktas fiksētas realizācijas cenas rezerves daļām un lauksaimniecības tehnikai gala pircējam Latvijas teritorijā. 2010. gada 7. aprīļa sadarbības līgumā bija noteikta tikai cena, par kādu SIA „Terra Serviss” iegādāsies rezerves daļas un lauksaimniecības tehniku no SIA „Preiss Agro”. Tāda pati cenu noteikšanas metodika ir bijusi noteikta SIA „Preiss Agro” no uzņēmuma „CHN International SA” atkarībā no preces piegādes termiņa un preces piegādes veida.”

Konkurences padomes iegūtie pierādījumi (Lēmuma 4.2. un 4.3. punkts) apstiprina, ka Sadarbības līgums satur nosacījumu kopīgi vienojoties noteikt pārdošanas cenas trešajām personām. Konkurences padome norāda, ka šāda nosacījuma iekļaušana sadarbības līgumā pati par sevi ir uzskatāma par darbību, kurai ir bijis mērķis kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci. Tālāk pārdošanas cenas noteikšana ir smags konkurences tiesību pārkāpums. Līdz ar to SIA „Preiss” viedoklis ir pretrunā Konkurences padomes iegūtajiem pierādījumiem.

Fakts, ka SIA „Preiss Agro” īsteno cenas noteikšanas politiku, vadoties pēc piegādātāja norādījumiem, neattaisno SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” prettiesisko rīcību. Konkrētās lietas ietvaros Konkurences padome neveic „CHN International SA” rīcības novērtējumu atbilstoši Konkurences likumam.

Līdz ar to secināms, ka minētais SIA „Preiss” arguments ir noraidāms.

4) „Starp SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” netika sadalīts Latvijas tirgus lauksaimniecības tehnikas un rezerves daļu tirdzniecībai nolūkā kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci Latvijas teritorijā. SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” veikusi arī darījumus citās zonās, kas saskaņā ar 2010. gada 7.aprīļa sadarbības līgumu atradās ārpus līgumslēdzēja tirdzniecības teritorijas.

2010. gada 7.aprīļa sadarbības līgumā tika noteikts katra līgumslēdzēja VIP klienti. Minētais neaizliedza katram līdzējam piedāvāt otra līdzēja VIP klientiem lauksaimniecības tehniku lētāk. Apzīmējums „VIP klients” nozīmēja, ka kādai no līgumslēdzēj pusei ar šo klientu ir bijuši darījumi par lauksaimniecības tehnikas pārdošanu. Tā, piemēram, ZS „Sidrabiņi” (Barkavas pagasts), kura sadarbības līgumā bijis atrunāts kā SIA „Preiss Agro” VIP klients, SIA „Terra Serviss” tā darbinieka A.K. personā 2010. gada septembrī piedāvājusi iegādāties kombainu „TC5080” par EUR 112 000,00, kā arī SIA „Terra Serviss” piedāvājusi iegādāties kombainu „CR9060” ZS „Pīlādži” (Durbes novads), ZS „Kurzemnieki” (Priekules novads) piedāvājusi iegādāties traktoru „TD5050” un presi, ZS „Ezeriņi” (Zirņu pagasts) piedāvājusi iegādāties kombainu „TC5050” par EUR 85 000,00, ZS „Jaunkalni” (Laidu pagasts) piedāvājusi iegādāties kombainu. Minētie fakti liecina, ka 2010. gada 7.aprīļa

sadarbības līguma mērķis nav bijis sadalīt Latvijas teritoriju lauksaimniecības tehnikas tirdzniecībai, lai katrs līgumslēdzējs varētu pārdot tehniku tikai kādā noteiktā Latvijas teritorijā.”

Konkurences padome secina, ka SIA „Preiss” viedoklis nesatur pierādījumus, kas atspēkotu Konkurences padomes lietā iegūtos pierādījumus par to, ka Sadarbības līguma mērķis (to pierāda ne vien līguma nosacījumi, bet arī sarakste, un informācija, kas publiski tika piedāvāta klientiem - Lēmuma 4.1. punkts), bija ierobežot konkurenci, kā arī, ka šī vienošanās tika arī īstenota faktiski. Papildus norādāms, ka atbilstoši Eiropas Vispārējās tiesas praksei, fakts, ka tirgus dalībnieks pilnībā neievēro aizliegtās vienošanās nosacījumus, neliecina par to, ka šāda vienošanās nepastāv. Tirgus dalībnieks, kurš, neskatoties uz slepeno vienošanos ar konkurentu, rīkojas pretēji politikai, par kādu ir vienojušies, var izmantot karteli savam personīgajam labumam.¹⁴

SIA „Preiss” iesniegtie pierādījumi par to, ka tirgus sadale nav notikusi attiecībā uz rezerves daļām neietekmē Konkurences padomes secinājumus, tā kā Konkurences padome Lēmumā nav konstatējusi aizliegtu vienošanos attiecībā uz rezerves daļām.

Līdz ar to minētais SIA „Preiss” arguments ir noraidāms.

5) „Lauksaimniecības tehnikas „New Holland” daļa (traktori, kombaini, preces pašgājēju pļāvēji), kuru pārdevusi arī SIA „Preiss Agro”, visā Latvijas lauksaimniecības tehnikas kopējā tirgū 2010. gadā bijusi mazāka nekā 5%. SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” rezerves daļu un servisa pakalpojumu īpatsvars Latvijas tirgū ir vēl mazāks nekā pārdotās lauksaimniecības tehnikas „New Holland” daļa. Rezerves daļu un servisa pakalpojumu daļa kopējā tirgū ir niecīga. Tirgus dalībnieku vienošanās netiek pakļauta vienošanās aizliegumam, ja katra vienošanās dalībnieka tirgus daļa konkrētajā tirgū nepārsniedz 10%.”

Konkurences padome norāda, ka attiecībā uz horizontālām kartela vienošanām tirgus daļas kritērijs netiek piemērots vispār (Noteikumu Nr.798 6.punkts). Savukārt atbilstoši Noteikumu Nr.797 8.1. punktam vertikāla vienošanās netiek pakļauta vienošanās aizliegumam, ja vienošanās mērķis tieši vai netieši, atsevišķi vai kopā ar citiem apstākļiem, ko var ietekmēt vienošanās dalībnieki, ir ierobežot pircēja iespēju noteikt pārdošanas cenu. Līdz ar to vertikālu vienošanos par tālākpārdošanas cenas noteikšanu aizliegums netiek pakļauts tirgus daļu kritērijam.

Līdz ar to minētais SIA „Preiss” arguments ir noraidāms.

6) „Sadarbības līguma mērķis ar SIA „Terra Serviss” ir bijis sakārtot un veicināt lauksaimniecības tehnikas „New Holland” pārdošanu Latvijas teritorijā un veicināt lauksaimniecības tehnikas „New Holland” pārdošanu Latvijas tirgū starp dāleri un apakšdāleri.”

Konkurences padome ir konstatējusi, ka Sadarbības līgums satur aizliegtas vienošanās. Šo faktu apstiprina lietā iegūtie pierādījumi. SIA „Preiss” nav iesniedzis pierādījumus, kas apstiprinātu pretējo. Šis secinājums skar konkrētos Sadarbības līguma nosacījumus un to faktisko izpildi, nevis sadarbības līgumu kopumā (visas ar līgumu uzņemtās saistības).

Vienlaicīgi jānorāda, ka, ja tirgus sakārtošanai tiek izmantoti līdzekļi, kuri savā būtībā ir konkurenci deformējoši, tad pamatoti secināt, ka šādas darbības ir atzīstams par prettiesiskām, ja vien tirgus dalībnieki nepierāda vienošanās konkurenci veicinošas sekas atbilstoši Konkurences likuma 11.panta otrajai daļai.

Līdz ar to minētais SIA „Preiss” arguments ir noraidāms.

¹⁴ Vispārējās tiesas 2010. gada 28. aprīļa spriedums lietā T-452/05 Belgian Sewing Thread (BST) v Komisija 129.p.

7) „Vienotā SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” atlaižu politika pamatojas uz uzņēmuma „CHN International SA” noteikto cenu politiku. Rezerves daļas cenas var atšķirties no piegādes ātruma. (...) Šajā gadījumā noteiktās atlaišanas lāva SIA „Terra Serviss” zināt rezerves daļas cenu atkarībā no rezerves daļas piegādes ātruma. SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” rezerves daļu pircēji varēja brīvi izvēlēties, kur iegādāties rezerves daļu, viņiem tika paziņotas rezerves daļu cenas un tikai tad, kad rezerves daļu pircējus apmierināja rezerves daļas cena SIA „Terra Serviss” vai SIA „Preiss Agro” viņi izdarīja pasūtījumu. Līdzīgas rezerves daļas cenas pie dažādiem pārdevējiem var atšķirties par desmit reizēm, jo rezerves daļas cenā ir iekļauti arī piegādes izdevumi, atkarībā no piegādes ātruma. (...) 2010. gada 7.aprīļa sadarbības līgums noteica SIA „Terra Serviss” atlaišanas par rezerves daļām, tas nekādā veidā nenoteica cenas par kādām SIA „Terra Serviss” ir tiesības pārdot rezerves daļas to pircējiem. Turklāt 2010. gada 7.aprīļa sadarbības līgums neparedz SIA „Terra Serviss” pienākumu iegādāties rezerves daļas tikai no SIA „Preiss Agro”. (...) SIA „Preiss Agro” nebija zināma SIA „Terra Serviss” cenu noteikšanas metodika, SIA „Terra Serviss” to nesaskaņoja ar SIA „Preiss Agro” un arī neatskaitījās par kādām cenām rezerves daļas tika pārdotas klientiem.”

Konkurences padome Lēmuma 4.3. punktā secina, ka SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro”, nosakot vienotu atlaižu politiku, ir faktiski noteikusi minimālo uzcenojuma procentu iepirkumu cenai – kas faktiski ir minimālā cena. Lai tirgus dalībnieks varētu īstenot cenu politiku, par kuru ir vienojušies divi neatkarīgi tirgus dalībnieki Sadarbības līgumā (ko nenoliedz arī SIA „Preiss” savā viedoklī), katrai atsevišķi noteiktajai cenai klientam ir jābūt tik lielai, lai šo atlaidi varētu piemērot – tai ir jābūt ne mazākai par iepirkuma cenu, pieskaitot paredzamās atlaišanas. Pie tam jāatzīmē, ka ne visas paredzētās atlaišanas ir saistītas ar piegādes izmaksām, piemēram, preču pasūtīšana veikta pa telefonu, vienlaicīgi tiek pirkti arī servisa pakalpojumi vai tiek veikta priekšapmaksa. Šie izdevumi, kas saistīti ar papildus servisu/nosacījumiem ir atšķirīgi katram vienošanās dalībniekam. Pretstatā, ja transportēšanas izdevumi uz Latviju ir vienādi. Tādēļ arī nav attaisnojami noteikt vienāda apjoma atlaidi. Būtiski norādīt, ka cena bez atlaišanas ir „plaukta cena”, ja prece atrodas noliktavā. Tāpat minimālā plaukta cena veikalā ir tik liela, lai segtu atlaišanas, bet nekādā veidā nav saistīta ar tiešajām izmaksām, kas saistītas ar piegādes ātrumu (cena nemainās no tā, kādā veidā konkrētā prece tika piegādāta).

8) „Gan SIA „Terra Serviss”, gan SIA „Preiss Agro” bijuši savi centri Latvijas teritorijā. 2010. gada 7.aprīļa sadarbības līgums paredzēja, ka katrs līgumslēdzējs apkalpos klientus konkrētā teritorijā, līdz kuram ir vistuvāk no līgumslēdzēja servisa centra, lai tiktu samazinātas rezerves daļu un servisa pakalpojumu cenas klientiem. Saskaņā ar SIA „Preiss Agro” un uzņēmuma „CHN International SA” dīlera līgumu SIA „Preiss Agro” tika izvirzīta prasība, lai attālums no servisa centra līdz klientam būtu ne lielāks par 70 kilometriem, pretējā gadījumā ievērojami pieaug rezerves daļu cenas. SIA „Preiss Agro” līdz 2010. gadam ir bijuši servisa centri Jelgavā, Valmierā un Kurzemē. Pēc minēto servisa centru slēgšanas, izpildīt prasību, lai attālums no servisa centra līdz klientam būtu ne lielāks par 70 kilometriem, nav bijis iespējams bez SIA „Terra Serviss”.”

Konkurences padome Lēmuma 4.1. punktā ir secinājusi, ka aktīvās tirdzniecības ierobežošana, ņemot vērā SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss” tirgus daļas, ir

pakļauta vienošanās aizlieguma atbrīvojumam. Taču Konkurences padome ir konstatējusi arī pasīvās tirdzniecības ierobežošanu, kas nav pakļauta atbrīvojumam.

Pastāv risinājumi konkrēto saistību izpildei, kas nav pretrunā Konkurences likumam – piemēram, deleģējot servisa pakalpojumu sniegšanu, neparedzot konkurences ierobežojumus vispār vai paredzot tikai aktīvās tirdzniecības (pakalpojumu sniegšanas) ierobežojumus, slēdzot apakšlīgumu SIA „Preiss Agro” ar SIA „Terra Serviss” u.tml., tādējādi gan izpildot saistības ar ražotāju, gan aizsargājot savas ekonomiskās un klientu intereses, bet nedeformējot konkurenci. Konkurences padome Lēmumā ir konstatējusi, ka konkrētais risinājums, kas iekļauts Sadarbības līgumā, satur Konkurences likuma pārkāpumu.

6. Pārkāpuma konstatēšana, naudas soda uzlikšana un atbildība par Konkurences likuma pārkāpumu

6.1. Pārkāpuma konstatēšana

Konkurences likuma 11.panta pirmā daļa nosaka, ka „*ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par: 1) tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem, kā arī par tādas informācijas apmaiņu, kura attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem; (...) 3) tirgu sadali, ņemot vērā teritoriju, pircējus, piegādātājus vai citus nosacījumus; (...)*”.

Izvērtējot Lietā iegūtos faktus, Konkurences padome secina, ka daļā no aprakstītajām SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbībām izpildās visas horizontālā karteļa un aizliegtas vertikālās vienošanās tiesiskā sastāva pazīmes.

Ņemot vērā Lietā konstatētos faktus un pierādījumus, kuru izvērtējums sniegts lēmuma 4.punktā, Konkurences padome konstatē, ka:

- 1) SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbības atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmēm, kas izpaužas kā lauksaimniecības tehnikas tirdzniecības cenu saskaņošana, lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojuma cenu noteikšana un vienotas atlaižu politikas noteikšana CNH rezerves daļu cenām;
- 2) SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbības atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 3.punkta pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmēm, kas izpaužas kā aizliegums veikt pasīvo pārdošanu ekskluzīvi noteiktajās teritorijās.

6.2. Naudas soda aprēķins

Saskaņā ar Konkurences likuma 12.panta pirmo daļu: „*ja Konkurences padome konstatē tirgus dalībnieku darbībās šā likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu*”.

Tā kā daļa no aizliegtajām vienošanām ir īstenota vertikālo tirgus dalībnieku attiecību ietvaros (starp izplatītāju un mazumtirgotāju), tad saskaņā ar Konkurences likuma 12.panta otro daļu Konkurences padome par šiem pārkāpumiem ir tiesīga uzlikt tirgus dalībniekiem naudas sodu līdz 5% apmēram no to pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma katram, bet ne mazāk kā 250 latu katram.

Savukārt daļa no aizliegtajām vienošanām ir īstenota starp tirgus dalībniekiem (konkurentiem), kas darbojas vienā tirgus līmenī (horizontālā karteļa vienošanās), tādējādi saskaņā ar Konkurences likuma 12.panta trešo daļu Konkurences padome par

šiem pārkāpumiem ir tiesīga uzlikt konkurentiem naudas sodu līdz 10% apmēram no to pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma katram, bet ne mazāk kā 500 latu katram.

Saskaņā ar taisnīguma principu, par katru izdarīto pārkāpumu pārkāpējam jāpiemēro samērīgs sods. Turklāt naudas sods jānosaka pietiekami preventīvā līmenī, lai sodītu pārkāpumu izdarījušo personu, atturētu to un citus tirgus dalībniekus no Konkurences likuma pārkāpumu izdarīšanas. Lai noteiktu naudas soda apmēru, Konkurences padome izvērtēja pārkāpumu atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumiem Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā un 13. pantā paredzētajiem pārkāpumiem” (turpmāk – Noteikumi Nr.796), kopsakarā ar Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmajā daļā noteiktajiem lēmuma satura noteikšanas pamatprincipiem.

Noteikumu Nr.796 3.punktā noteikts, ka naudas sodu aprēķina procentos no tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas. Pārkāpumu Konkurences padome konstatē ar šo lēmumu, līdz ar to SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” naudas soda apmērs aprēķināms no to 2010.gada neto apgrozījuma.

Pamatojoties uz Uzņēmumu reģistra sniegto informāciju, SIA „Terra Serviss” neto apgrozījums 2010.gadā ir LVL 2 341 182 (18.10.2011. Uzņēmumu reģistra vēstule Nr.7-3-132033). Pamatojoties uz Uzņēmumu reģistra sniegto informāciju (18.10.2011. Uzņēmumu reģistra vēstule Nr.7-3-132033) SIA „Preiss Agro” 2010. gada pārskats nav iesniegts. Konkurences padome (18.10.2011.) pieprasīja no MSIA ”Preiss Agro” maksātspējas administratora informāciju par SIA „Preiss Agro” 2010. gada pārskatu. Līdz Lēmuma pieņemšanai informācija netika saņemta. Līdz ar to naudas soda apmērs pamatoti tiek noteikts no MSIA „Preiss Agro” 2009.gada apgrozījuma. Pamatojoties uz Uzņēmumu reģistra sniegto informāciju, SIA „Preiss Agro” neto apgrozījums 2009.gadā ir LVL 5 911 919 (02.11.2011. Uzņēmumu reģistra vēstule Nr.7-3-140089).

6.2.1. Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpums SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbībā

Konkurences padome saskaņā ar Noteikumu Nr.796 13.punktu, nosakot naudas soda apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 14.punktu nosakot pārkāpuma smaguma pakāpi ņem vērā:

- Pārkāpuma veidu. Atbilstoši Noteikumu Nr.796 15.punktam horizontālās karteļa vienošanās ir kvalificējamās kā sevišķi smags pārkāpums (Lietas dalībnieku vienošanās par lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojuma cenu noteikšanu), vertikālās vienošanās, kuru mērķis ir ierobežot pircēja iespēju noteikt tālākpārdošanas cenu, ir kvalificējamās kā smags pārkāpums (Lietas dalībnieku vienošanās par lauksaimniecības tehnikas tirdzniecības cenu saskaņošanu un vienotas atlaižu politikas noteikšana CNH rezerves daļu cenām). Tādējādi Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta ietvaros SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” rīcība ietver gan smaga, gan arī sevišķi smaga pārkāpuma tiesisko sastāvu pazīmes, kā rezultātā analogiski Noteikumu Nr.796 24.punktā noteiktajam naudas sods tiks aprēķināts tā naudas soda ietvaros, kas noteikts par smagāko pārkāpumu. Līdz ar to atbilstoši Noteikumu Nr.796 18.4.apakšpunktam naudas soda apmērs nosakāms no 1,5 līdz 7 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma.

- Pārkāpuma radītās vai iespējamās sekas. Konkurences padome uzskata, ka SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” rīcība, papildus konstatētajam mērķim – kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci – radīja arī sekas konkurencei, jo vienošanās iesaistītajiem tirgus dalībniekiem tika liegta iespēja brīvi pašiem noteikt preču un

pakalpojuma cenu, līdz ar to tika liegta iespēja arī savstarpēji konkurēt ar cenu. Konkurences padome norāda, ka konfidencialitāte par cenu veidošanos ir būtisks konkurences elements, kas savukārt veicina konkurenci citu elementu starpā – kvalitāte, efektivitāte, kas tiešā veidā ietekmē patērētāju intereses. To pierāda arī šī lēmuma 4.5.punktā konstatētais fakts, ka šīs vienošanās rezultātā SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” paaugstināja cenas lauksaimniecības tehnikas servisa nodrošināšanas pakalpojumu tirgū.

- Katra iesaistītā tirgus dalībnieka loma pārkāpumā. Lietas izpētes laikā nav iegūti pierādījumi, ka kāds no pārkāpumā iesaistītajiem tirgus dalībniekiem būtu bijis pārkāpuma iniciators, kā arī kuram no pārkāpējiem bija aktīva vai pasīva loma pārkāpumā.

Nemot vērā iepriekš minētos apsvērumus saistībā ar pārkāpuma smaguma pakāpi Konkurences padome uzskata par atbilstošu un samērīgu piemērot naudas sodu 3 procentu apmērā no:

- SIA „Terra Serviss” neto apgrozījuma par 2010.finanšu gadu, t.i., LVL 70 235,46 (3 procenti no neto apgrozījuma LVL 2 341 182 apmērā);

- SIA „Preiss Agro” neto apgrozījuma par 2009.finanšu gadu, t.i., LVL 177 357,57 (3 procenti no neto apgrozījuma LVL 5 911 919 apmērā).

Konkrētās Lietas vienošanās dalībnieku izdarītā pārkāpuma kopējais ilgums nepārsniedz vienu gadu, tādējādi saskaņā ar Noteikumu Nr.796 19.1.apakšpunktu, iepriekš saskaņā ar Noteikumu 18.3.apakšpunktu noteiktais naudas soda apmērs nav palielināms.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 21.punktu kopējo naudas soda apmēru var palielināt, ja pastāv vismaz viens no 21.1.apakšpunktā uzskaitītajiem atbildību pastiprinošiem apstākļiem, t.i., tirgus dalībnieks tā paša veida pārkāpumu izdarījis atkārtoti, un Konkurences padome to ir konstatējusi un pieņēmusi attiecīgu lēmumu (21.1.1.), tirgus dalībnieks tieši vai netieši piespiedis citus tirgus dalībniekus veikt darbības, ar kurām tiek pārkāpts Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minētais aizliegums (21.1.2.), un tirgus dalībnieks kavē izmeklēšanu un slēpj izdarīto pārkāpumu (21.1.3.), kā arī naudas sodu var palielināt, ievērojot Noteikumu Nr.796 21.2.apakšpunktu, t.i., ja Konkurences padome konstatē, ka nepieciešams palielināt sodu, lai pārsniegtu ienākumus, kurus tirgus dalībnieks guvis, izdarot 11.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu (ja nelikumīgi iegūto ienākumu summu ir iespējams novērtēt).

Konkrences padome SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbībās nav konstatējusi atbildību pastiprinošus apstākļus, kā arī nepieciešamību palielināt noteikto naudas sodu atbilstoši Noteikumu Nr.796 21.1. un 21.2.apakšpunktos norādītajam.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 23.punktu kopējo naudas soda apmēru var samazināt, ja pastāv atbildību mīkstinājoši apstākļi, piemēram: pārkāpums pārtraukts, tiklīdz tirgus dalībnieks saņēmis no padomes informāciju par iespējamo Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu (23.1.1.), tirgus dalībnieks brīvprātīgi novērsis pārkāpuma sekas, pirms Konkurences padome pieņēmusi lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu (23.1.2.), tirgus dalībnieks pēc savas iniciatīvas sniedzis pilnīgu un patiesu informāciju vai pierādījumus, kuriem bijusi būtiska nozīme Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu konstatēšanā (23.1.3.), tirgus dalībnieks sniedzis pierādījumus, ka laikposmā, kad tas bija nelikumīgas vienošanās dalībnieks, faktiski viņš šo vienošanos neīstenoja (23.1.4.), tirgus dalībnieks atlīdzinājis zaudējumus, kas radušies no izdarītā pārkāpuma (23.1.5.).

Konkurences padome secina, ka nav konstatējami Noteikumu Nr.796 23.1.apakšpunktā norādītie apstākļi naudas soda samazināšanai SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro”.

6.2.2. Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpums SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbībās

Konkurences padome saskaņā ar Noteikumu Nr.796 13.punktu, nosakot naudas soda apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 14.punktu, nosakot pārkāpuma smaguma pakāpi, ņem vērā:

- Pārkāpuma veidu. Atbilstoši Noteikumu Nr.796 15.punktam vertikālās vienošanās ir kvalificējamas kā viegls pārkāpums (Lietas dalībnieku vienošanās iekļautais aizliegums veikt pasīvo pārdošanu ekskluzīvi noteiktajās teritorijās). Tādējādi Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 3.punkta ietvaros SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” rīcībā ir konstatējamas viegla pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes, par ko atbilstoši Noteikumu Nr.796 18.2.apakšpunktam var noteikt soda apmēru līdz 0,5 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma.

- Pārkāpuma radītās vai iespējamās sekas. Konkurences padome uzskata, ka SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” rīcība, papildus konstatētajam mērķim – kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci – radīja arī sekas konkurencei, jo tādējādi tirgus dalībniekiem tika liegta pasīvās tirdzniecības iespēja (pārdošana un preču piegāde atsevišķiem klientiem pēc to lūguma). Līdz ar to gala patērētājiem, kas atrodas viena tirgus dalībnieka (konkrētās vienošanās dalībnieka) vienošanā noteiktajā ekskluzīvajā teritorijā, tika liegta jebkāda iespēja iegādāties preces vai pakalpojumus pie otra tirgus dalībnieka (konkrētās vienošanās dalībnieka), tādējādi pilnībā izslēdzot konkurences iespēju starp abiem tirgus dalībniekiem.

- Katra iesaistītā tirgus dalībnieka loma pārkāpumā. Lietas izpētes laikā nav iegūti pierādījumi, ka kāds no pārkāpumā iesaistītajiem tirgus dalībniekiem būtu bijis pārkāpuma iniciators, kā arī kuram no pārkāpējiem bija aktīva vai pasīva loma pārkāpumā.

Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus saistībā ar pārkāpuma smaguma pakāpi, Konkurences padome uzskata par atbilstošu un samērīgu piemērot naudas sodu 0,3 procentu apmērā no:

- SIA „Terra Serviss” neto apgrozījuma par 2010.finanšu gadu, t.i., LVL 7 023,55 (0,3 procenti no neto apgrozījuma LVL 2 341 182 apmērā);

- SIA „Preiss Agro” neto apgrozījuma par 2009.finanšu gadu, t.i., LVL 17 735,76 (0,3 procenti no neto apgrozījuma LVL 5 911 919 apmērā).

Konkrētās Lietas vienošanās dalībnieku izdarītā pārkāpuma kopējais ilgums nepārsniedz vienu gadu, tādējādi saskaņā ar Noteikumu Nr.796 19.1.apakšpunktu, iepriekš saskaņā ar Noteikumu 18.3.apakšpunktu noteiktais naudas soda apmērs nav palielināms.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 21.punktu kopējo naudas soda apmēru var palielināt, ja pastāv vismaz viens no 21.1.apakšpunktā uzskaitītajiem atbildību pastiprinošiem apstākļiem, t.i., tirgus dalībnieks tā paša veida pārkāpumu izdarījis atkārtoti, un Konkurences padome to ir konstatējusi un pieņēmusi attiecīgu lēmumu (21.1.1.), tirgus dalībnieks tieši vai netieši piespiedis citus tirgus dalībniekus veikt darbības, ar kurām tiek pārkāpts Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minētais aizliegums (21.1.2.), un tirgus dalībnieks kavē izmeklēšanu un slēpj izdarīto pārkāpumu

(21.1.3.), kā arī naudas sodu var palielināt, ievērojot Noteikumu Nr.796 21.2.apakšpunktu, t.i., ja Konkurences padome konstatē, ka nepieciešams palielināt sodu, lai pārsniegtu ienākumus, kurus tirgus dalībnieks guvis, izdarot 11.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu (ja nelikumīgi iegūto ienākumu summu ir iespējams novērtēt).

Konkurences padome SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbībās nav konstatējusi atbildību pastiprinošus apstākļus, kā arī nepieciešamību palielināt noteikto naudas sodu atbilstoši Noteikumu Nr.796 21.1. un 21.2.apakšpunktos norādītajam.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 23.punktu kopējo naudas soda apmēru var samazināt, ja pastāv atbildību mīkstinājoši apstākļi, piemēram: pārkāpums pārtraukts, tiklīdz tirgus dalībnieks saņēmis no padomes informāciju par iespējamo Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu (23.1.1.), tirgus dalībnieks brīvprātīgi novērsis pārkāpuma sekas, pirms Konkurences padome pieņēmusi lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu (23.1.2.), tirgus dalībnieks pēc savas iniciatīvas sniedzis pilnīgu un patiesu informāciju vai pierādījumus, kuriem bijusi būtiska nozīme Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu konstatēšanā (23.1.3.), tirgus dalībnieks sniedzis pierādījumus, ka laikposmā, kad tas bija nelikumīgas vienošanās dalībnieks, faktiski viņš šo vienošanos neīstenoja (23.1.4.), tirgus dalībnieks atlīdzinājis zaudējumus, kas radušies no izdarītā pārkāpuma (23.1.5.).

Konkurences padome secina, ka nav konstatējami Noteikumu Nr.796 23.1.apakšpunktā norādītie apstākļi naudas soda samazināšanai SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro”.

6.2.3. Galīgā naudas soda aprēķins

Nemot vērā augstāk minēto, secināms, ka SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” rīcībā ir konstatējami divi pārkāpumi, t.i., izdarot Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu un Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu.

Noteikumu Nr.796 24.punktā noteikts, ka: *„Ja tirgus dalībnieks izdarījis vairākus Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā vai 13.pantā minētos pārkāpumus un tie izskatīti vienlaikus vienā lietā, par katru attiecīgā panta punkta pārkāpumu naudas soda apmēru nosaka atsevišķi. Galīgo naudas soda summu aprēķina tā naudas soda ietvaros, kas noteikts par smagāko pārkāpumu.”*

Ievērojot to, ka SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbības, izdarot Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu, ir ietekmējušas konkurences apstākļus vairākos konkrētajos tirgos, kā arī izvērtējot abus izdarītos pārkāpumus pēc to veida, secināms, ka šajā Lietuvā smagāks ir Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpums. Tādējādi naudas soda aprēķinā SIA „Terra Serviss” noteiktais naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu (lēmuma 6.2.2.punkts) ir iekļaujams naudas sodā, kas aprēķināts par Konkurences likuma pirmās daļas 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu (lēmuma 6.2.1. punkts), un tas nosakāms LVL 70 235,46 apmērā. Tāpat arī SIA „Preiss Agro” noteiktais naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu (lēmuma 6.2.2. punkts) ir iekļaujams naudas soda aprēķinā par Konkurences likuma pirmās daļas 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu (lēmuma 6.2.1. punkts), un tas nosakāms LVL 177 357,57 apmērā.

Nemot vērā, ka viens no pārkāpumiem ir konstatēts tirgū, kurā tiek pārdotas preces ar lielu vērtību par vienību, un tirgū, kurā tiek pārdots pakalpojums ar salīdzinoši nelielu vērtību par vienību, Konkurences padome pamatoti pieņem, ka neto apgrozījums

tirgū, kurā noticis pārkāpums (horizontāla karteļa vienošanās, nosakot servisa pakalpojumu cenas) ir mazāks par 10% no tirgus dalībnieka pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma. Noteikumu Nr.796 23.2. apakšpunkts paredz Konkurences padomei tiesības šādā gadījumā samazināt soda naudas apmēru. Pārkāpumā iesaistītie tirgus dalībnieki nav norādījuši uz šāda apstākļa pastāvēšanu un attiecīgi uz tiesībām uz sods samazināms. Taču, ņemot vērā iepriekš minēto un izvērtējot noteiktā naudas soda lietderību un samērīgumu, naudas soda apmēra samazinājums un galējais naudas sods nosakāms LVL 124 150 apmērā SIA "Preiss Agro" un LVL 49 164 apmērā SIA „Terra Serviss”.

6.3. Mātes uzņēmuma atbildība par Konkurences likuma pārkāpumu

Konkurences padome ir konstatējusi Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1. un 3.punkta pārkāpuma pazīmes SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbībās. Konkurences likuma 11.panta pārkāpums attiecas uz vienošanos starp tirgus dalībniekiem, šī likuma 12.pantā nenosakot atbildības ierobežojumus par vienošanos, kas noslēgta starp tirgus dalībniekiem, kuri ir uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku. Atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 9.punktam par vienu tirgus dalībnieku var uzskatīt arī divus vai vairākus tirgus dalībniekus, ja kādam no tiem ir izšķiroša ietekme pār otru tirgus dalībnieku. Šīs lietas izpētes laikā Konkurences padome konstatēja, ka SIA „Preiss” pieder 100% SIA „Preiss Agro” kapitāla daļas, kas ļauj SIA „Preiss” iecelt SIA „Preiss Agro” valdes locekļus un kontrolēt lēmumu pieņemšanu SIA „Preiss Agro”. Tādējādi SIA „Preiss” realizē izšķirošu ietekmi SIA „Preiss Agro” un abi tirgus dalībnieki ir uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku.

SIA „Preiss” ir solidāri atbildīga par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1. un 3.punkta pārkāpumu, kas konstatēts SIA „Preiss Agro” darbībās. Konstatējot vienam tirgus dalībniekam (SIA „Preiss”) izšķirošu ietekmi otrā tirgus dalībniekā (SIA „Preiss Agro”), uzskatāms, ka pēdējais savu darbību neveic neatkarīgi un, realizējot tiešu vai netiešu ietekmi par cita tirgus dalībnieka lēmumu pieņemšanu vai darbību, lai nodrošinātu efektīvu konkurences tiesību piemērošanu, ir jānosaka solidāra atbildība par Konkurences likuma 11.panta pārkāpumu. Mātes sabiedrības (SIA „Preiss”) atbildība par pārkāpumu izriet nevis no dalības pārkāpuma izdarīšanā vai tā iniciēšanā, bet gan no tā, ka abi tirgus dalībnieki (mātes sabiedrība un meitas sabiedrība) ir uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku un meitas sabiedrība savu rīcību nenosaka patstāvīgi. Šādu nostāju apstiprina arī Eiropas Kopienu Tiesas (turpmāk - EKT) spriedums lietā Nr.C-97/08P (Akzo Nobel) un cita EKT pastāvīgā judikatūra, kurā paustā Eiropas Savienības konkurences tiesību interpretācija ir tieši izmantojama Konkurences likuma piemērošanā, kā to ir atzinis AT Senāts 08.10.2008. spriedumā lietā Nr.SKA 344/2008, jo Konkurences likumā ir iestrādātas Eiropas Savienības konkurences tiesību normas.

Vadoties pēc Eiropas Savienības Tiesas (iepriekš EKT) prakses, mātes sabiedrības solidāra atbildība par meitas sabiedrības darbībām ir atzīta jau EKT 14.07.1972. spriedumā lietā Nr.48/69, kur tika norādīts, ka tirgus dalībnieku juridiskā nošķirtība nevar būt šķērslis tirgus dalībnieku saimnieciskajai vienotībai savā darbībā konkurences tiesību jomā. Kopš šīs lietas tiesu prakse ir plaši attīstījusies un saskaņā ar jaunāko praksi (C-97/08P Akzo Nobel), kad mātes sabiedrībai pieder 100% meitas sabiedrības kapitāla daļas, tai ir izšķiroša ietekme meitas sabiedrībā un tiek uzskatīts, ka mātes sabiedrība faktiski īsteno izšķirošu ietekmi pār meitas sabiedrību, ja vien tirgus dalībnieks nepierāda pretējo (tā sauktā „izšķirošās ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpcija”).

Tādējādi Konkurences padome uzskata, ka SIA „Preiss Agro” un SIA „Preiss” ir kopīga solidāra atbildība par Konkurences likuma 11.panta pārkāpumu, jo tās rīcībā nav

pierādījumu, ka SIA „Preiss Agro” darbotos neatkarīgi no sava vienīgā dalībnieka SIA „Preiss”.

SIA „Preiss” 27.10.2011. vēstulē Nr.11/16 norādīja, ka SIA „Preiss Agro” ir patstāvīga komercsabiedrība ar savu kapitālu un valdi. (...) SIA „Preiss” kā SIA „Preiss Agro” dalībnieks nav devusi savu piekrišanu 2010. gada 7.aprīļa sadarbības līguma noslēgšanai starp SIA „Preiss Agro” un SIA „Terra Serviss”, līdz ar to šajā konkrētajā gadījumā SIA „Preiss Agro” darbojusies neatkarīgi no sava vienīgā dalībnieka SIA „Preiss”. SIA „Preiss Agro” vārdā darbojusies valde vai SIA „Preiss Agro” prokūrists V.P. (...) Prokūrista V.P. darbības nevar uzskatīt par SIA „Preiss Agro” ikdienas komercdarbību. SIA „Preiss”, būdama SIA „Preiss Agro” dalībnieks, bija tiesības ievēlēt valdi. SIA „Preiss” neiejaucās SIA „Preiss Agro” valdes lēmumu pieņemšanā un ikdienas saimnieciskajā darbībā. SIA „Preiss Agro” valdes priekšsēdētāja G.B. darbība, kurš noslēdzis 2010. gada 7.aprīļa sadarbības līgumu, nav bijusi efektīva, viņš nav rīkojies SIA „Preiss Agro” vārdā kā krietns un rūpīgs saimnieks. Ar SIA „Preiss Agro” dalībnieka SIA „Preiss” 2010. gada 28.aprīļa dalībnieku sapulces protokolu Nr. 5 SIA „Preiss Agro” valdes priekšsēdētājs G.B. tika atbrīvots no valdes priekšsēdētāja amata. Nolūkā pabeigt pārrunas starp SIA „Preiss Agro” un uzņēmumu „CHN International SA” par jaunā dīlera līguma noslēgšanu SIA „Preiss Agro” pieteikums par izmaiņām valdes sastāvā un SIA „Preiss Agro” dalībnieka SIA „Preiss” 2010. gada 28.aprīļa dalībnieku sapulces protokols par G.B. atbrīvošanu no SIA „Preiss Agro” valdes priekšsēdētāja amata tika iesniegts Uzņēmumu reģistrā 2010. gada 2.jūnijā.

Konkurences padome secina, ka SIA „Preiss” papildus sniegtā informācija nepierāda, ka SIA „Preiss Agro” darbotos neatkarīgi no sava vienīgā dalībnieka SIA „Preiss”. Fakts, ka pirms līguma, kurš satur konkurenci ierobežojošus nosacījumus, noslēgšanas SIA „Preiss Agro” nav konsultējies ar SIA „Preiss” vai SIA „Preiss” nav devis piekrišanu šāda līguma noslēgšanai un ka konkrētā lēmuma pieņemšanā SIA „Preiss” nav piedalījies, nav pietiekams, lai konstatētu mātes un meitas uzņēmumu savstarpējo neatkarību. Konkurences padome ir secinājusi, ka komersantu attiecības tika izveidotas veidā, kas nodrošina mātes uzņēmuma kontroles iespējas pār meitas uzņēmumu. Papildus iesniegtā informācija apstiprina mātes uzņēma būtisko lomu meitas uzņēmuma darbības stratēģijas (dīlera līguma noslēgšana) noteikšanā un vadībā. Papildus norādām, ka meitas uzņēmumu amatpersonu, kas nav valdes locekļi, apstiprināšana, iecelšana amatā, kas lai arī nav mātes uzņēmuma tiešā kontrolē, taču pastarpināti caur vadošajām amatpersonām uzņēmumā ir pakļauti ietekmei.

Savukārt, ja mātes uzņēmums uzskata, ka tā ieceltās amatpersonas nav rīkojušās atbilstoši tās interesēm, tās var vērsties pret attiecīgajām amatpersonām civiltiesiskā kārtībā, prasot nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu. Taču šis fakts neatbrīvo mātes uzņēmumu solidarās atbildības pienākumu.

Vienlaicīgi jānorāda, ka SIA „Preiss” viedoklis ir pretrunā SIA „Preiss” 27.10.2011. vēstulei Nr.11/16 pievienotajam 28.04.2010. SIA „Preiss Agro” dalībnieku sapulces protokola Nr.5 izrakstam, kurā norādīts, ka G.B. tiek atbrīvots no SIA „Preiss Agro” valdes priekšsēdētāja amata, atzīstot viņa darbību SIA „Preiss Agro” valdes priekšsēdētāja amatā par apmierinošu.

Nemot vērā minēto, SIA „Terra Serviss” galīgais naudas sods nosakāms LVL 49 164 apmērā. SIA „Preiss Agro” solidāri kopā ar SIA „Preiss” galīgais naudas sods nosakāms 124 150 apmērā.

Konkurences padome, ņemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 3.punktu, 11.panta pirmās daļas 1. un 3.punktu, 12.panta pirmo, otro un trešo daļu, Administratīvā procesa likuma 13.pantu un 66.panta pirmo daļu, Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem” 3., 13., 14., 15., 16., 17.punktu, 18.2., 18.3., 18.4., 19.1., 23.2. apakšpunktu un 24.punktu,

nolēma:

1. Konstatēt Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1. un 3.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „Terra Serviss” un SIA „Preiss Agro” darbībās.

2. Uzlikt SIA „Terra Serviss” naudas sodu LVL 49 164 (četrdesmit deviņi tūkstoši viens simts sešdesmit četri lati) apmērā. Uzlikto naudas sodu 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas ieskaitīt valsts budžetā (saņēmējs: Valsts kase reģ. Nr. 90000050138, konta Nr. LV78TREL1060001019900, kods: TREL1V22), norādot lēmuma par naudas soda uzlikšanu numuru un datumu, un 10 (desmit) dienu laikā pēc naudas soda samaksas paziņot par to Konkurences padomei, iesniedzot normatīvos aktos noteiktajā kārtībā apstiprinātu maksājumu apliecināša dokumenta kopiju.

3. Uzlikt SIA „Preiss Agro” solidāri kopā ar SIA „Preiss” naudas sodu LVL 124 150 (simt divdesmit četri tūkstoši simts piecdesmit lati) apmērā. Uzlikto naudas sodu 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas ieskaitīt valsts budžetā (saņēmējs: Valsts kase reģ. Nr. 90000050138, konta Nr. LV78TREL1060001019900, kods: TREL1V22), norādot lēmuma par naudas soda uzlikšanu numuru un datumu, un 10 (desmit) dienu laikā pēc naudas soda samaksas paziņot par to Konkurences padomei, iesniedzot normatīvos aktos noteiktajā kārtībā apstiprinātu maksājumu apliecināša dokumenta kopiju.

Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu viena mēneša laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Priekšsēdētāja

I.Jaunzeme